

NUNANI AVANNARLIIT SULEQATIGIINNERAT PILLUGU NALUNAARUSIAQ 2018

**Aatsitassanut, Suliffeqarnermut, Nunamut Namminermit
Nunallu avannarliit suleqatigiinnerannut Naalakkersuisumit**

Nunat pillugit saqqaani assi: S. Solberg J. - Nammineq suliaq, CC BY-SA 3.0,
<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=4313580>

Imarisai

1. Nunat avannarliit suleqatigiinnerat nalinginnaasq.....	5
1.1 Piffissami suleqatigiinnermut ministerit suliaat pingaernerit.....	5
Nunat Avannarliit Siunnersuisoqatigiivisa 2017-imi naapinnerat.....	5
MR-SAM-ip februar 2018-imi ataatsimiinnera	6
Nunat Avannarliit Nuummi isumasioqatigiinnerat, februar 2018	7
1.2. Nunat Avannarliit Suleqatigiiffiat	9
1.3 Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivisa ataani Killeqarfitsigut aporfissat pillugit siunnersuisoqatigiit	9
1.4. Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiivini Naalakkersuisut suleqatigiinnerat.....	10
Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiiffiat ukiumoortumik 2017-imi ataatsimiinnerat ..	10
Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiivisa kaammattuutaat 2017	11
Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiivini sammisaqarluni ataatsimeersuarneq 2017....	12
2. Ilinniartitaanermut, Kultureqarnermut, Ilisimatusarnermut Ilageeqarnermullu Naalakkersuisoqarfimmiit ilanngussaq	14
2.1. Kulturi	14
Missingersuutini sinaakkusiussat.....	14
Ingerlatat	14
2.2. Ilinniartitaaneq Ilisimatusarnerlu	15
Missingersuutini sinaakkusiussat.....	15
Ingerlatat	15
Inersimasut Ilinniartitaanerit pillugu attaveqaqatigiiffik pillugu (NVL) piffissaq suliniuteqarfiusoq nutaaq.....	16
Nordplus – suliniut nutaaq piffissarlu suliniarfiusoq nutaaq.....	16
Ilinniartitaanerit ingerlaqqiffiusut aamma ilisimatusarnerullu iluani Nunat avannarliit russillu suleqatigiinnerat pillugu suleqatigiissutigineqartut nangingneqarneri.	16
Ilinniartitsisunnigorniarfimmi nangeqattaarfiusut ataatsimoorussat pillugit misiligutaasumik suliniut.	16
Ilisimatuussutsikkut naalakkersuinikkut ingerlatsineq pillugu nassuiaat	16
Ilinniartitaanernut ingerlaqqiffiusunut isersinnaaneq pillugu isumaqatigiissutip nangingneqarnera.....	16
Allat	16
3. Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakkersuisoqarfimmiit ilanngussat.....	18
3.1 NMR-FJLS pillugu suleqatigiinnermi suliaat (Aalisarneq, Nunalerineq, Inuussutissat Orpippassualerinerlu)	18
3.2 Aalisarneq.....	19
Aalisarnikkut suleqatigiinnermi suleqatigiinnerit attuumassuteqartut	19
3.3 Inuussutissat	21
Nunani Avannarlerni Nerisassiat Nutaat	21
3.4 Aalisarneq piniarnerlu	22
3.5 Uumasunik nakkutilliineq Inuussutissalerinermilu Oqartussat (UNIO)	22
One Health	22
3.6 MR-FJLS Ministerit ataatsimiinnerat Haparanda Tornioni 27, juni 2018-imi	23
4. Pinngortitamut Avatangiisinullu Naalakkersuisoqarfimmiit ilanngussat	24
4.1 Pinngortitaq Avatangiisillu.....	24
Nunat Avannarliit Avatangiisinut Silallu Pissusaanut Ministerit Siunnersuisoqatigiivi (MR-MK).....	24

4.2 Avatangiisit Silallu Pissusaa pillugu Nunat Avannarliit Ministerit Siunnersuisoqatigiivini suleqatigiissitani peqataaneq	25
Nunami Uumassusillit Ataqaqatigiinnerat pillugu Suleqatigiissitat (TEG)	25
Imaq pillugu suleqatigiit (HAV).....	25
Nunat Avannarliit Eqqagassat pillugit Suleqatigiissitaat (NAG)	25
Nunat innuttakitsut pillugit suleqatigiissitat	25
Nunat Avannarliit Siunnersuisoqatigiinni Avatangiisit pillugit Nersorinninniut.....	26
5. Isumaginninnermut, Ilaqutariinnermut, Naligiissitaanermut Inatsisinillu Atuutsitsinnermut Naalakkersuisoqarfimmit ilanngussaq	27
5.1 Isumaginninnermut Peqqissutsimullu Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivi (MR-S) aamma Ataatsimiititaliaq atorfilinnik inuttalik (EK-S)	27
5.2. Innarluuteqarneq pillugu nunat avannarliit suleqatigiinnerannut siunnersuisoqatigiit (sulinermi aporfiiit)	27
5.3 Inatsisitigut suleqatigiinnermut Nunat Avannarliit Ministerit Siunnersuisoqatigiivi (MR-LOV) aamma atorfilittat ataatsimiititaliaat (EK-LOV).....	28
MR-lov.....	28
EK-lov.....	28
5.4 Nunani Avannarlerni Meeqqanut Inuusuttunullu komité (NORDBUK)	29
5.5 Nunat Avannarliit Siunnersuisoqatigiivisa 69-issaani peqataaneq 2017-imi katersuunneq	29
5.6 Nordic Forum on Disability: Human rights, disability and research	30
5.7 Nordisk Velfærdscenterimiit tikeraartoqarneq	30
5.8 Meeraanermi kinguaassiutitigut atorerlunneqarnerup kingorna kingunerlutsitsinerit pillugit nunani avannarlerni attaveqaatit.....	31
6. Peqqissutsimut Iisimatusarnermullu Naalakkersuisoqarfimmiit ilanngussat	32
6.1 Isumaginninnermut Peqqissutsimut politikkimut Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivi (MR-S).....	32
6.2 Nunani avannarlerni nakorsaattigut suleqatigiinneq	32
6.3 Nunani Avannarlerni Peqqinnissakkut upalungaarsimaneq	32
6.4 Nunat Avannarliit Killiit Peqqissutsimut ministeriisa ukiumoortumik ataatsimiinnerat	33
6.5 Nunat Avannarliit Puigortunngortunut attaveqaataat	33
6.6 Nordens velfærdscenteri	33
6.7 Peqqinnissaqarfiup Islandimik suleqateqarnera	34
7. Inuussutissarsiornermut Nukissiornermullu Naalakkersuisoqarfimmiit ilanngussineq.....	35
7.1. Piujuartitsinermik tunngaveqartumik siuariartornermut ministerit siunnersuisoqatigiivi (MR-VÆKST).....	35
7.2. Inuussutissarsiornermut atorfilittat ataatsimiititaliaat	35
Nordmin.....	36
Nunani Avannarlerni Nutaaliorneq (NI).....	36
Nunani avannarlerni avammut niuernermit pilersaarutinut aningaasaateqarfik (Nopef)	37
7.3 Nukissiorneq pillugu atorfilittat ataatsimiititaliaat	38
7.4 Nunarsuup immikkoortuani politikkimut atorfilittat ataatsimiititaliaat	38
Atlantikup avannaani suleqatigiinneq (NORA).....	39
Atlantikup avannaani ineriartortitsinissamut periusissiaq (NAUST)	39
Nunat Avannarliit Killerni Aningaasaateqarfik.....	40
NORDREGIO.....	41
8. Aatsitassanut, Suliffeqarnermut Nunamullu Namminermit Naalakkersuisoqarfimmiit ilanngussat	42
8.1 Nunarsuup immikkoortuani politikki pillugu atorfilittat komiteat.....	42

8.2 Piujuartitsinermik tunngaveqartumik ineriartornermut Nunani Avannarlerni Ministerit siunnersuisoqatigiivisa suleqatigiissitaat.....	43
8.3 NP-imi 17 nunarsuarmit ineriartornermi anguniagaat.....	44
8.4. Sulineq.....	45
Inersimasut Ilinniarnernut Attaveqaatit (NVL)	45
Sulineq pillugu ministerit siunnersuisoqatigiivi (MR-A)	45
Sulineq pillugu atorfillit ataatsimiititaliaat (EK-A).....	45
Suliffimmi avatangiisit pillugit ataatsimiititaliaq	46
Suliffeqarneq pillugu ataatsimiititaliaq.....	46
Sulinermi inatsisit pillugit ataatsimiititaq.....	46
Ilangussaq 1. Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivini 10-ni Naalackersuisut akisussaaffiisa agguarnerinut naleqqiullugu akisussaaffiit agguarneri.	47
Ilangussaq 2. Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivini 11-ni Naalackersuisut akisussaaffiisa agguarnerinut naleqqiullugu akisussaaffiit agguarneri, Inatsisartunut qinersineq 24. april 2018 sioqqullugu.	49
Ilangussaq 3. Kalaallit Nunaanni Nunat Avannarliit Illuanniit (NAPA) nunani avannarlerni pilersaarutinut tapiissutaat pillugit takussutissiaq.....	50
Ilangussaq 4. Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalackersuisoqarfik (Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivianiik kalaallit projektiinut tapiissutit).	51
Ilangussaq 5. Inuussutissarsiornermut Nukissiuuteqarnermullu Naalackersuisoqarfik. NORA-p 2017-imi suliniutinut tapiissutai, suliniutinit taakkunanga arlallit kalaallit toqqaannartumik peqataaffigivaat.	51

1. Nunat avannarliit suleqatigiinnerat nalinginnaasoq

Ukiut tamaasa oktobarip naanerani / novembarip aallartinnerani Nunat Avannarliit Siunnersuisoqatigiivi ukiumoortumik ataatsimiittarput. Tamanna sammisanut arlalinnut tunngatillugu siunnersuisoqatigiit ataatsimiititaliaata kingullermik ataatsimiinnermiilli sulianik suliarisimasaanik Nunat Avannarliit Siunnersuisoqatigiivisa suliarinninnernik naggasiineranik malunnartitsisarpoq. Nunat Avannarliit Siunnersuisoqatigiivisa oqallinneri arlalissuit Ministerit Siunnersuisoqatigiit siunnersuutaanik aamma nunani avannarlerni nunani naalakkersuisut nassuiaataannik aamma Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivisa Nunat Avannarliit Siunnersuisoqatigiivinut saqqummiussaannik tunngaveqartarput. Nassuiaamma matumani piffissami novembari 2017-imiit juni 2018-imut Kalaallit Nunaannit isiginnittumik Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivini suleqatigiinnermi sammisat pingaarnerit misissorneqarput. Tassani ilaatigut pineqarput suliat nalinginnaasumik suleqatigiinnermut tunngasut aammalu Naalakkersuisut siulittaasuanit aamma Nunat Avannarliit Suleqatigiinnerinut Naalakkersuisumit isumagineqarsimasut, ilaatigullu taakku oqartussaaffigisaanni ministerrådini Naalakkersuisuni ilaasortat ataasiakkaat sulisimanerat pillugu.¹

Nunat Avannarliit Siunnersuisoqatigiivisa Københavnimi ataatsimiinnerat

Nunat Avannarliit Siunnersuisoqatigiivisa ataatsimiinnerat ulluni 31. oktobarimiit 2. novembari 2016-imi Helsingforsimi ingerlanneqarpoq. Ataatsimiinnerani taamanikkut Isumaginninnermut, Ilaqu-tariinnermut, Naligiissitaanermut Inatsisinillu Atuutsitsinermut taamanikkut Naalakkersuisoq Sara Olsvig Kalaallit Nunaanni naalakkersuisut siulittaasuata tulliatut Naalakkersuisut sinnerlugit peqataavoq. Taassuma saniatigut Peqqissutsimut Nunallu Avannarliit Suleqatigiinnerannut taamanikkut Naalakkersuisoq Agathe Fontain kiisalu Ilinniartitaanermut, Kultureqarnermut, Ilisimatusarnermut Ilageeqarnermullu taama-nikkut Naalakkersuisoq Doris Jakobsen Jensen peqataapput.

Nunani Avannarlerni statsministerit ataatsimiinneri

Nunat avannarliit statsministerii Sverigimi Örnköldsviki 9mi ulloq 23. maj 2018-imi pisortatiguunngitsumik ataatsimiipput. Ulloq 24. apriliimi Inatsisartunut qinersisoqarnera ullorlu 15. maj 2018-imi naalakkersuisoqatigiit nutaat pilersinneqarneri pissutigalugu Naalakkersuisut Siulittaasuat peqataasinnaasimangilaq.

1.1 Piffissami suleqatigiinnermut ministerit suliaat pingaarnerit

Nunat Avannarliit Siunnersuisoqatigiivisa 2017-imi naapinnerat

Nunani Avannarlerni Siunnersuisoqatigiit qaammatit oktobarip novembarillu nikerinneranni Helsingfors-imi 69-issaannik katersuupput, tassungalugu atatillugu ministerit suleqatigiinnissaq pillugu ataatsimiipput, Nunallu Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiivisa Siulittaasoqarfiat ataatsimeeqatigineqarluni.

Taamanikkut Peqqissutsimut Nunallu Avannarliit Suleqatigiinnerannut Naalakkersuisoq suleqatigiinnermullu naalakkersuisut allat Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivisa 2018-imut missingersuutaat inaarlugu suliaaraat, paasisinnaasimallugulu Nunat Avannarliit Siunnersuisoqatigiivi siunnersuummut pitsaasunik kinguneqarluartunillu oqaaseqaateqarsimasut.

Issittumi imaatigut angalatilluni navianarsinnaasut aamma avatangiisinik innarliinaveersaarnerit pillugit nunat avannarliit suleqatigiinnerannut nassuiaammik ministerrådip suliaqarnissaanik Nunani Avannarlerni Siunnersuisoqatigiit siunnersuuteqarsimapput. Kalaallit Nunaannit siunnersuutigine-

¹ Naalakkersuisut immikkoortuini ministerit siunnersuisoqatigiivisa agguarneri, takujuk ilanngussaq 1.

qarpoq tamanna 2018-imi issittumi suleqatigiittoqarnissaanut suliassaanni nutaami suleqatigiinnermut ministerinit naalackersuinikkut suliniutitut eqqartorneqassasoq.

Ministerit 2019-imut pingaarnersiutinissat pillugit oqallinneranni kalaallit tungaanniit takornariartitsisarnerup suleqatigiiffiuneranut kiisalu 2018-imi naammassineqartussatut naatsorsuutigineqartup isumaginninnikkut nunat avannarliit suleqatigiinneranni "qulaajaanerup" malitseqartinnissaanut pingaartitsinissaq tapersorneqarpoq. Islandip 2019-imi siulittaasuusutut atlantikup avannaani ineriartortitsinissamut periusissap najukkani ministerit 2018-imi Nunani Avannarlerni Siunnersuisoqatigiit katersuunneranni saqqummiunneqartussatut ilimagineqartumut malitseqartitsinissaa naatsorsorsuutigineqartoq oqaatigineqarpoq.

Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivisa Europamut attaveqarneranut tunngatillugu kalaallit tungaanniit erseqqissarneqarpoq, pingaaruteqarluinnartuusoq Nunat Avannarliit ataatsimoorlutik susassa qarfinnut EU-mi inatsisit nutaat aqutugalugit attuisussanut iliuseqartoqarnissaanut sulineq sakkortunerusariaqartoq. Taamaaliornikkut killeqarfilerngusaannerit pinngitsoortinniarneqarsinnaammata.

Kalaallit Nunaata suleqatigiinnermut ministeriata ministerit siunnersuisoqatigiivisa susassa qarfiit assigiinnigitsut aqutugalugit meeqqanut inuusuttunullu periusissaat 2016-imi aallartinneqartoq pil-lugu nassuiaat siulleq saqqummiuppa. Periusissap aallartinna iluatsilluarsimavoq, tassami immikkoortuniit 15-iusunut immikkoortut 11-it meeqqanik inuusuttunillu sullissinerminni oqaaseqatigiinnik ilanngussereersimammata.

Nunani avannarlerni killerni suleqatigiinnermut ministerit ileqqusoq malillugu Nunani Avannarlerni Siunnersuisoqatigiit siulittaasoqarfiannik ataatsimeeqateqarput, tassanilu kaammattuutinik suli ingerlasunik sulineq eqqartorneqarpoq. Ukioq manna kaammattuutigineqartut Inatsisartunut suli saqqummiunneqarsimangillat, taamaammallu kalaallit suli tamatumunnga isummersimanatik.

MR-SAM-ip februar 2018-imi ataatsimiinnera

Suleqatigiinnermut ministerit (MR-SAM) 2018-imi siullermik ataatsimiinneranni Peqqissutsimut Nunanilu Avannarlerni Suleqatigiinnermut taamanikkut Naalackersuisoq ataatsimiinnermi ulloq 8. februarimi peqataavoq.

Sverige 2018-imi Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivini siulittaasuuvoq. Svenskit siulittaasuuneranni Nunani Avannarlerni peqataatitsineq, piujuartitsineq, nutaaliorsinnaaneq, toqqis-sisimasuuneq ammasuunerlu aallaavigineqarput.

Ulloq taanna suleqatigiinnermut ministerit ataatsimiimmata Nunanik Avannarlernik allaaserisaq kingulleq nunani avannarlerni ilisimatusarfiimmit NORDREGIO-mit saqqummiunneqarpoq: "*State of the Nordic Region 2018*", tassani ilaatigut immikkut taaneqarpoq Nunat Avannarliit ataatsimut isigalugit nunarsuarmi aningaasaqarnikkut annertunerpaat aqqaneq aappaattut inissisimasut. Peqatigisaanik nalunaarusiamit takuneqarsinnaalluni NP piujuartitsinermik tunngaveqartumik ineriartortitsinermut nunarsuarmiut anguniagaasa 17-iusut pivisiunngortinniarnannit Nunat Avannarliit tassaasut pitsaanerpaamik aallaaveqartuusut.

Suleqatigiinnermut ministerit ataatsimiinneranni Naalackersuisup erseqqissarpaa Kalaallit Nunaata nammineerluni nunat avannarliit suleqatigiinnerannut peqataasinnaammata Kalaallit Nunaannut as-sut iluaqutaasoq, matumani nunarsuarmi tamat oqartussaaqataanerit tunngavigalugu Nunat Avannarliit nungusaataangitsumik ineriartortitsisoqarnissaanut tunngatillugu taamak inissisimalluarti-gimmat.

Politikkikkut qitiusumik sammisaqarfinnut arlalinnut - soorlu aningaasaqarnermut, avatangiisinut, isumaginninnermut kultureqarnermullu tunngatillugu - nunat avannarliit suleqatigiinnerat Naalakkersuisut politikkiannik avammut saqqummiussisarnissamut aammalu nunat avannarliit allat misilittagaannik iluaquteqartarnissamut periarfissiivoq.

Suleqatigiinnermut ministerit ataatsimiinneranni 2019-imi nunani avannarlerni missingersuutit kattillugit 950 mio. DKK-iutiinnarneqassasut aalajangerneqarpoq. Nunat Avannarliit avataanni digital-inngortitsinermik, nuttarnermik aammalu ilisarititsinermik/kulturi pillugu suliniuteqarnermik statsministerit pingaarnersiuillutik tulleriiaarinerat ministerit suliarissallugit isumaqatigiissutigaa. Immikkoortunut missingersuutinik tunniussinermi maleruagassat naapertorlugit ministerinit erseqqissaatigineqarpoq suliassaqarfinnut naligiissitaanermut, pijuartitsinermut (Agenda 2030) aamma meeqqanut inuusuttunullu tunngatillugu, pingaarnersiuilluni tulleriiaarisimanerit pingasuusut malinneqartussaasut.

Nunani avannarlerni inatsisitigut suleqatigiinnerulernissamut periarfissat pillugit nalunaarut professorip soraarnerup Inge Lorange Backerip Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivnut suliarisimasani ataatsimiinnermi tunniuppaa. Nalunaarusiap suliarineranut atatillugu Nunani Avannarlerni nunani arfineq-pingasuni tamani inuit pingaarutillit taassuma oqaloqatigisarsimavai. Nuummi tikeraarnermi professorip ilaatigut Rigsombudsmandi, Naalakkersuisut Siulittaasuata Naalakkersuisoqarfiani inatsisilerisut ittuat aamma Isumaginninnermut, Ilaqutariinnut, Naligiissitaanermut Inatsisinillu Atuutsitsinermut Naalakkersuisoqarfimmi atorfillit ataatsimeeqatigai.

Sammisaq ataaseq pillugu inatsisit nunani avannarlerni assigiissaarlugit ilusiligaanerat Nunani Avannarlerni innuttaasut suliffeqarfiillu iluaqutiginnaalluarpaat, taamaattorli taamatut suleqatigiinnermik ineriartortitsinissaq piviusunngortissinnaajumallugu nunani atorfilittat sulineranni piffissap sivisussusaata pingaarnersiorneqartariaqarnera Inge Lorange Backerip erseqqissaassutigaa.

Nunat Avannarliit nunani tamalaani ilisaritinneqarnissaa inassisimanageralu 2015-imi periusissaq akuerineqarmalli nunat avannarliit suleqatigiinnermut ministeriinit assut pingaartinneqarsimavoq.. 2018-imi Nunat Avannarliit ilisaritinniarnernanni sumilu inassisimanagerisa takutinnissaani Nunat Avannarliit ataatsimut pilerisaarutiginnissaat pingaarnermik anguniagaasimavoq. Nunat Avannarliit nunarsuarmiunut saqqumnerulersinniarlugit periusissaq attaveqatigiinnermut aallaavittut piviusunngortinneqassaaq. Københavnimi Kalaallit Nunaata Sinniisoqarfiani paasissutissiisartoq kiisalu Visit Greenland Kalaallit nunaat sinnerlugu sulinermi peqataapput.

Suleqatigiinnermut ministerit ulloq 8. februar 2018-imi ataatsimiinneranni suliniummik aqutsisumit ilisarititsinermut isumassarsiat saqqummiunneqarput *"Traces of North"*, tassani qarasaasiami digi-tal atorlugu sakkussaq "sakkussaasivik"-mik taaneqartartoq pineqarpoq. Nunarsuarmi sumiiffinni ingerlanneqareersut nunani avannarlerni ingerlanneqartut atorlugit ingerlannerisigut saqqummersi-tsineq, ataatsimeersuarnerit, suliniuteqarnerit assigisaallu aqutagalugit Nunat Avannarliit nittar-sanneqarsinnaanerat matumani anguniarneqarpoq. Susassaqtut allat, soorlu takornariaqarnermik suliaqtut, suliassaqarfiit peqatigiiffii, sinniisoqarfiit aallartitaqarfiillu il.il. sakkussaasivimmuut tunngatillugu akuutinneqartartussaapput. Kalaallit Nunaanni oqartussat, suliffeqarfiit kattuffiillu sak-kussaasiviup atorneqarnerani akuutinneqarnissamik periarfissaqarput.

Nunat Avannarliit Nuummi isumasioqatigiinnerat, februar 2018

Peqqissutsimut Nunanilu Avannarlerni Suleqatigiinnermut taamanikkut Naalakkersuisup Agathe Fountainip ulloq 28. februar 2018 Nunanut allanut tunngasunut immikkoortortaarfik peqatigalugu ukioq manna Nunat Avannarliit Isumasioqatigiinnerat ingerlappaa.

Naalakkersuisut 2018-imi Nunat avannarliit pillugit isumasioqatigiissitsineranni qitiutinneqarput Nunat Avannarliit Ministeriisa Siunnersuisoqatigiivini maanna svenskit siulittaasuuneranni suliniutit aammalu Islandip 2019-imi siulersuisuusussaanera. Tamatuma saniatigut Nunani Avannarlerni Kalaallillu Nunaanni FN-ip piujuartitsinissamik anguniagaat 2030 sammineqarpoq.

Ilaatigut taamanikkut Naalakkersuisup Agathe Fountainip Islandimi Transport- og Kommunalministeriusoq aammalu Nunani Avannarlerni Suleqatigiinnermut Ministeriusoq Sigurður Ingi Jóhannsson tikilluaqquai, taassumalu Island Nunat Avannarliit Ministeriisa Siunnersuisoqatigiivini siulittaasunngorpat pingaarnersiuinissai saqqummiuppai.

Svenskit siulittaasuunerminni qulequtarisimasaat "Nunani Avannarlerni peqataatitsineq, piujuartitsineq, nutaaliorsinnaaneq, toqqissisimasuuneq ammasuunerlu" Sverigep Nunani Avannarlerni Suleqatigiinnermut Ataatsimiititaliami (NSK-mi) ilaasortaanit Ambassadør Krister Bringéusimit saqqummiunneqarpoq.

Sverigep siulittaasuunermini sammisassat pingasunut agguarsimasut toqqarsimavai:

1. Nunat Avannarliit peqataatitsisut:
2. Sammisami tassani Nunanut Avannarlernut ilaatigut unammilligassaasut qaangernissaat isi-giniarneqarpoq. Tamatumani telemedicin eqqarsaatigalugu qarasaasiakkut aaqqiissutisat aammalu inuuniarnermi inuusuttunik akuutitsineq, amerlanerusullu sulilernissaannut periar-fissiisumik suliffissaqartitsinermut politikki isiginiarneqarput.
3. Nunat Avannarliit piujuartitsisut nutaaliorsinnaasullu:
4. Nutaaliortumik piujuartitsisumillu aaqqiissuteqartarnerup sulissutiginnissaa aammalu Nunat Avannarliit akornanni uumassusillit tunngavigalugit aningaasarsiornerup, silaannarmik mi-ngutsitsisuunngitsumik assartuinerup kiisalu sivisuumik attanneqarsinnaasumik sanaartornerup tungaasigut suleqatigiinnerulerneq.
5. Nunat Avannarliit toqqissisimanartut ammasuusullu:
6. Sammisami matumani isumannaallisaanermi tunngasut qitiutinneqarput. Nunat Avannarliit akornanni nuna tamakkerlugu sillimanissamut periutsit tungaasigut annertunerusumik ataqa-tigiissaarisoqarnissaanut misilittakkanillu avitseqatigiittoqarnissannut Sverige kissateqarpoq, tamatumani ingasattajaartunngortitsiniaaneq, aqqissugaasumik pinerlunniarnerit, pinerliiniarnerit aammalu inunnik niuerneq pinaveersaartinnissaat anguniarlugit.

Nunanut Allanut Ministeriaqarfimmi immikkoortortami pisortap Ida Heimann Larsenip danskit 2015-imi siulittaasuummata suliniutaat Arctic Web ilisaritippaa, Imarsiornermullu Aqutsisoqarfimmiit suliniummik aqutsisumit Henrik Skovmarkimit nassuiarneqarluni, tama-tuma saniatigut danskit 2020-mi siulittaasuunissaminnut atatillugu kalaallit suliniummik malunnaa-tilimmik naatsorsuuteqarsinnaanerit pillugu neriuteqarluarnini oqaatigaa.

Tamatuma saniatigut Nunani Avannarlerni FN-ip piujuartitsinissamik anguniagaat 2030 siunnersortaanermit Ulla Agerkovimit Nunani Avannarlerni anguniakkanik naammassinninnermi takussutisiat ilisaritinneratigut sammineqarput, tamatumunnga Kalaallit Nunaanni suliap ingerlanera Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoqarfiup Naatsorsueqqissaartarfiullu saqqummiussineratigut ilaalluni.

Nunat Avannarliit Kulturikkut Pikialaartitsinerat 2019 Nuummi ulluni 7.-13. oktober 2019 pisussaq pillugu Kalaallit Nunaanni Nunat Avannarliit Illuutaat NAPA pilersaarutiniq saqqummiippat.

Kalaallit Nunaanni NSK-mi ilaasortaq Jørgen S. Søndergaard ukiorpaalunni Nunat Avannarlerni suleqatigiinneq sullissutigisimagamiuk immikkut qujaffigineqarpoq, inaarutaasumillu Namminiili-

vinnermut, Nunanut Allanut Nunalerinermullu Naalackersuisoqarfimmi pisortaq Kenneth Høegh oqalugiapoq.

1.2. Nunat Avannarliit Suleqatigiiffiat

Nunat Avannarliit Ministeriisa Siunnersuisoqatigiivini suleqatigiinnermut - Nordisk Samarbejdsforumimut atatillugu Ålandip, Savalimmiut aamma Kalaallit Nunaata akornanni suleqatigiinneq ingerlalluarsimavoq illugiilluni paasiniaasernerit ministerit ataatsimiinnerinut aamma Nunat Avannarliit Siunnersuisoqatigiivisa ataatsimiinnerinut atatillugu immikkut pingaaruteqarsimallutik.

2017-imi ataatsimiinnerami Nunat Avannarliit Siunnersuisoqatigiivisa aamma Nunat Avannarliit Siunnersuisoqatigiivini tamakkiisumik ilaasortaanissaq oqaluuserisassanut ilaasimavoq suliarlu Naalackersuisuni aamma Kalaallit Nunaata inatsisartutigut sinniisuini ataatsimoortumik oqallinnermi tapersorsorneqarluni.

Suleqatigiinnermut ministerit februaarimi siullermik ataatsimiinneranni aalajangiiffigineqarpoq Nunat Avannarliit ministeriisa siunnersuisoqatigiivini nunat avannarliit suleqatigiinneranni aningaasartuutit tamarmiusut 2018-imisut qaffasitsigisumik 2019-imi inissisimassasut, tassa 950 mio. Dkr.-it. Nunat avannarliit statsiministeriisa digitalinngorsaaneq, nuttarsinnaaneq Nunallu Avannarliit Nunarsuarmi nittarsaanneqarnerat salliutinneqassasut, allatullu pingaarnersuinerit 2019-imi missingersuutini ingerlanneqartut pingaarnersuineq taanna takutillugu. Nunat avannarliit 2019-imi suleqatigiinnerat Naalackersuisunut immikkut pingaaruteqassaaq, tassa Islandi siulittaasuussammat, aamma Nunat Avannarliit Ministeriisa siunnersuisoqatigiivinut danmarkip 2020-imi siulittaasuunissaannut kalaallit siunnersuuteqarnissaat piareersarneqassalluni.

Politikkikkut suleqatigiinneq ilaatigut Sverigemi maajip juunillu qaammataanni ministerit ataatsimiinnerinut atatillugu upernaammi qinersinerup kingorna aallarteqqinneqassalluni.

1.3 Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivisa ataani Killeqarfitsigut aporfissat pillugit siunnersuisoqatigiit

Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivisa ataani Killeqarfitsigut aporfissat pillugit siunnersuisoqatigiinnut piginnaatitsissutissaq Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivisa 2017-imi akuersissutigaat. Piginnaatitsissut piffissami 2018 – 2021-mi atuutissaq. Piginnaatitsissutissaq nutaaq aqutigalugu Killeqarfitsigut aporfissat pillugit siunnersuisoqatigiinni ilaasortat ataasiakkaat piginnaatitaasernerat annertusarneqarpoq tassungalu tunngatillugu ilaatigut erseqqissaatigineqarluni siunnersuisoqatigiinni ilaasortat suliasaq aaqqiiffigisinnaajumallugu naallackersuinikkut akuliuttoqartariaqartillugu nunat naalackersuinikkut siuttui toqqaanartumik attaveqarfigisinnaassagaat.

Killeqarfitsigut aporfissat pillugit siunnersuisoqatigiinni Kaalaallit Nunaata 2017-imi ilaasortaaitaa Killeqarfitsigut aporfissat pillugit siunnersuisoqatigiinni nutaanni 2018-imi ilaasortaaginnassaaq. Tamanna Hallo Norden-ip NAPA Nuummi tusagassiisarnermut sullissivia qanimut suleqatigalugu isumagineqarpoq.

Innuttaasoq nunani avannarlerniitsilluni inatsisitigut ajornartorsiulersarnera saqqummersarpoq nunami allami pineqartumi inatsisit pillugit innuttaasumit Hello Norden-imut paasiniaasoqartillugu. Sulinnigiffeqarnermut, suliarturnermut, nuunnermut, utoqqalilluni nuunnermut ilinniariartornermulluunniit atatillugu ajornartorsiortoqarsinnaasarpog.

Kalaallit kørkorttiisa qaammatini pingasuni najugaqareernerup kingorna Danmarkimi atorsinnaalernissaanut aammalu nunani avannarlerni allani atorsinnaalernissaanut apeqqut 2017-ip kingorna sulii isummerfigineqanngilaq. Suliaq Killeqarfitsigut aporfissat pillugit siunnersuisoqatigiinnit Naalakkersuisunut 2018-ip ingerlannera saqqummiunneqassaaq.

1.4. Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiivini Naalakkersuisut suleqatigiinnerat

Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiiffiat ukiumoortumik 2017-imi ataatsimiinnerat

Nunat avannarliit killiit siunnersuisoqatigiivi Kalaallit Nunaata, Savalimmiut Islandillu akornanni naalakkersuinikkut suleqatigiiffiuvoq Nunallu Avannarliit Siunnersuisoqatigiit suleqatigiinnerannut attuumassuteqarluni. Taamatuttaaq Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiivisa nunallu avannarliit killiit naalakkersuisuisa akornanni suleqatigiinnissamut isumaqatigiissuteqarpoq, pingaarnerusutigut suleqatigiinnissamut sinaakkusiisumik.

Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiivisa ukiumoortumik ataatsimiinnerat ukioq manna Islandip parlamentiani Altinget, Reykjavíkimi 31. augustimit 1. septembarimut 2017 ingerlanneqassaaq.

Ukiumi ataatsimiinnermut suliaassani ilaatigut nunat avannarliit killiit nunanut allanut ministeriisa aallarniutaasumik ataatsimiinnissaat pilersaarutaavoq taaguuteqartoq: "Nunat avannarliit killiit Issittumi nunarsuup immikkoortua nukittoq". Tassungalu Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiivi issittumi apeqqutit pillugit nunat taakku pingasut suleqatigiinnerunissaat kaammattorneqarlutik.

Qullersaasut ataatsimiinnerannut Kommuninut, Nunaqarfinnut, Isorliunerusunut, Attaveqarnermut Inissiaqarnermullu taamanikkut Naalakkersuisoq Namminiilivinnissamut, Nunanut Allanut Nuna-lerinermullu taamanikkut Naalakkersuisumut siniisutut peqataavoq, nunanut allanut Savalimmiuni naalakkersuisup aamma nunanut allanut taamanikkut Islandip ministeriata saniatigut. Nunat avannarliit killiit marluk allat nunanut allanut ministerii assigalugit nunat avannarliit Issittumi inissimalluarnerat siunnessami qanoq iluaqutigissaneraat kiisalu issittumi suliaassat pillugit nunat taakku pingasut suleqatigiinnertik qanoq nukittorsaqqissaneraat pillugu taamanikkut Naalakkersuisup isumassarsiani erseqqissarlugit.

Naalakkersuisup oqalugiarnermi erseqqissaatigaa nunat pingasuusut issittumut tunngatillugu aqutissat pioreersut aqutugalugit sunniinarsinnaanissaminnut periarfissaqartut. Tamanna Kalaallit Nunaannut tunngatillugu Issittumi Siunnersuisoqatigiinni sulinermi toqqaanartumik akuuneratigut pisinnaavoq aammalu issittumut tunngasut Nunat Avannarliit Ministeriisa Siunnersuisoqatigiiffiani Nunanullu Avannarliit Siunnersuisoqatigiiffiani saqqummiisarnikkut oqallinnernilu peqataasarnikkut pisinnaalluni.

Ukiumoortumik ataatsimiinnermi Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiivisa kaammattuutit akueraat, kingornalu Kalaallit Nunaanni, Islandimi aamma Savalimmiuni inatsisartunullu nassiunneqarlutik. Maannakkut kaammattuutit pingasut nutaat akuerineqarput, siulleq imaani avatangiisini plastikkut aamma nalinginnaasumik plastikkimik mingutsitsinerit annertussusaannik misissuinikkut akiuinikkullu naalakkersuisut suleqatigiinnissaannut kaammattuivoq. Kaammattuutit aappaanni pineqarpoq isumalluutinik iluaquteqarnerup annertusinera, aalisarnermi atortut kiisalu nutaaliorneq pillugu ilisimasat pillugit aalisarnermut tunngasutigut suleqatigiinnerup annertusineqarnissaanut periarfissat naalakkersuisunit eqqarsaatigineqassasut. Kaammattuummi kingullermi pingajuannilu kultureqarnermut tunngasuni suleqatigiissitamik naalakkersuisut pingasut

pilersitsissasut Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiivi kaammattuipput, nunani avannarlerni killerni ataatsimoorussamik ileqqorsuutinik erinarsuutinillu nuutilersorneqartunik suliaqartussat.

Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiivisa kaammattuutaat 2017

Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiivisa ukiumoortumik ataatsimiinneranni kaammattuutit nutaat akuerineqartut:

1/2017

”Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiiffiata Savalimmiuni naalakkersuisunut, Kalaallit Nunaanni Naalakkersuinut aamma Islandimi Naalakkersuinut kaammattuutigaa, suleqatigiillutik suliamut attuumassutilimmik inuttaqartumik ataatsimoorluni nunani avannarlerni killerni nuusianik, ileqqorsuutinik erinarsuutinillu katiterisussamik suleqatigiissitamik pilersitsissasut. Aammattaaq nunani taakkunani pingasuni saqqummiussinermi aningaasartuutit suleqatigiinnit qulaajarneqassapput.”

2/2017

”Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiiffiata Savalimmiuni naalakkersuisunut, Kalaallit Nunaanni Naalakkersuinut aamma Islandimi Naalakkersuinut kaammattuutigaa, aalisarnermik ilinniartitaanermut tunngatillugu nunat akornanni suleqatigiinnissamut periarfissanik misissuissasut.”

3/2017

Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiiffiata Savalimmiuni naalakkersuisunut, Kalaallit Nunaanni Naalakkersuinut aamma Islandimi Naalakkersuinut kaammattuutigaa, imaani isumalluutit uumassusillit eqqakkanik arrortinneqarsinnaanngitsunik akoqarnerannik kiisalu atlantikup imartaani plastikimik mingutsitsinerup siaruarsimaneranik misissuinerit aallarteqqullugit. Misissuinerup inerneru 2018-imi Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiivinut saqqummiunneqarnissaat kissaatigineqarpoq.”

Ukiumoortumik ataatsimiinnermi kaammattuutit atorunnaartut:

2/2012

”Nunat Avannarliit Killiit Siunnersueqatigiiffiata Savalimmiuni Naalakkersuisunut, Kalaallit Nunaanni Naalakkersuisunut aamma Islandimi Naalakkersuisunut inassutigaa issittumi pissutsinut tunngasuni nunat suleqatigiinnerisa nukittorsarneqarnissaannut suliniummik aallartitseqqullugit kiisalu susassa qarfinni nunat ataatsimoorlutik soqutigisa qarfianni iliussissamullu taamaattumut isumaqatigiiffigisinnaasaanni Issittoq pillugu nunat avannarliit killiit ataatsimoorlutik periusissaannik suliniuteqaqqullugit. Siunnersuisoqatigiit aamma issittumi suliaqartussat nunanilu avannarlerni killerni ataatsimut soqutigisat akuttunngitsumik, ukiukkaartumik, ikinnerpaamik ukioq allortarlugu nunat nunanut allanut ministeriini oqallisigineqartarnissaat pillugit naalakkersuisunut qinnuteqarput. Ataatsimiittarnissaq sapinngisamik ukiumoortumik Nunat Avannarliit Killiit Siunnersueqatigiiffiata ataatsimiinnerani pisassasoaq qinnutigineqarpoq.”

3/2013

”Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiivisa Savalimmiuni Naalakkersuisut, Kalaallit Nunaanni Naalakkersuisut aamma Islandimi naalakkersuisut nunani avannarlerni killerni innuttaasuni arnat amerlassusiisa ikiliartorneri pillugit ajornartorsiummik suliarinnittumik nassuiaasiornissaannut kaammattorpaat. Nunani avannarlerni killerni arnat pitsaanerusementik atugaqarnissaannut iluaqutaasinnaasunik suliniutissanut siunnersuutinik imaqartumik sammisamik tassunga tunngasumik suliaqartumik ilisimatuussutsikkut isumaliutersuutinik misissuinerinillu saqqummiussani eqikkaasumik nassuiaat inerniliissaaq.”

1/2015

"Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiivisa Savalimmiuni Naalakkersuisut, Kalaallit Nunaanni Naalakkersuisut aamma Islandimi naalakkersuisut kaammattorpaat suliatigut ilinniarsimasunik attuumassuteqartunik suleqatigiissitamik pilersitsissasut, nunat taakku pingasut killilersugaanngitsumik niuernikkut isumaqatigiissuteqarnerisigut nunallu avannarliit killiit niuernikkut siunnersuisoqatigiivini pilersitsisoqarneratigut sutigut ataatsimut iluanaaruteqarfiusinnaasunik qulaajaasusaaq. Suleqatigiissitap sulinissamini minnerpaamik uku isigisariaqarpai:

- Nunat Avannarliit Killiit killilersugaanngitsumik niuernerup isumaqatigiissutigineqarneratigut iluaqutit ajoqutillu nalunaarsorneqarnissaat, imaluunniit allatut isumaqatigiissuteqarnissaat, tassa Kalaallit Nunaata-Islandip aamma Kalaallit Nunaata Savalimmiullu akornanni.
- Killilersugaanngitsumik niuertoqalerneratigut nunat sunik iluanaaruteqassanersut aamma killersugaanngitsumik niuertoqalerneratigut sutigut iluanaaruteqassannginnersut nalunaarsorneqarnissaat.
- Kiffaanngissuseqarnerit sisamat, tassaasut nioqputissat, kiffartuussinerit, aningaasaatit sulisussallu akornuteqanngitsumik atorlugit Nunani Avannarlerni Killerni ataatsimut aningaasarsiorfissamik pilersitsinermi iluaqutissat ajoqutissallu nalunaarsorneqarnissaat.
- Nunat taakku pingasut akornanni killilersugaanngitsumik ammasumillu niueqatigiinnermi periarfissanik akornutaasinnaasunillu suussusersiniarluni nunat avannarliit killiit niuernerimut siunnersuisoqatigiiffiannik pilersitsinermi iluaqutissat ajoqutissallu nalunaarsorneqarnissaat.

1/2016

"Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiiffiata Savalimmiuni, Kalaallit Nunaanni Islandimilu naalakkersuisunut kaammattuutigaa siunnersuisoqatigiiffiup Issittumi Siunnersuisoqatigiinnut alaatsinaatsutut inissisimalernissaanik qinnuteqaataanik tapersersueqqullugit."

Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiivini sammisaqarluni ataatsimeersuarneq 2017

Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiivi sammisap maannakkorpiaq ataatsimut soqutigineqartup oqaluuserisassanut inissinneqarnissaanik siunertaqartumik sammisaqarluni ukiumoortumik ataatsimeersuartarput. Kingullermik sammisaqarluni ataatsimeersuarneq 30.-31. januar 2018-imi Ilulissani ingerlanneqarpoq sammineqarluni Nunanit Avannarlerni Killerni piujuartitsinermik tungaveqartumik takornariaqarneq taaguuteqartoq: *"Nunani Avannarlerni Killerni piujuartitsinermik tungaveqartumik takornariaqarnermi unamminartut periarfissallu."* Naalakkersuisut Inuussutissarsiornermut, Suliffeqarnermut, Niuernerimut Nukissiornermullu taamanikkut Naalakkersuisumik Hans Enoksenimik sinniisoqarput.

Nunani avannarlerni Killerni Nunanut Allanut Ministerit 31. august 2017-imi ataatsimiinnerat

Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiivisa ukiumoortumik ataatsimiinnerata kingornatigut taamanikkut Kommuninut, Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiivisa ukiumoortumik ataatsimiinnerata kingornatigut taamanikkut taamanikkut Namminiilivinnermut, Nunanut Allanut Nunalerinermullu Naalakkersuisuusumut sinniisuulluni Savalimmiut Nunanut Allanut Naalakkersuisuannik aamma taamanikkut Islandip nunanut allanut ministerianik ukiumoortumik Nunat Avannarliit Killiit nunanut allanut ministeriisa ataatsimiinneranni ataatsimeeqateqarpoq.

Ullormut oqaluuserisassani immikkoortut pingaernerpaatut nunani avannarlerni killerni niuernerq oqaluuserineqarpoq aamma nunat avannarliit killiit niuernerq pillugu suleqatigiinnissamik isumaqatigiissutaat siunertarineqartunik nalunaarutiginninnerusoq atsiorneqarluni.

Tamanna pivoq Nunat Avannarliit killiit siunnersuisoqatigiivisa kaammattuutitut aalajangersagaanik nr. 1/2015 nangillugu, Naalakkersuisut, Islandip naalakkersuisui aammalu Savalimmiut naalakkersuisui suliaakkiiffigalugit nunat pineqartut pingasut killeqanngitsumik niueqatigiinnissamik isumaqatigiissuteqassappata nunanilu avannarlerni killerni niuernermut siunnersuisoqatigiinnik pilersitsisoqassappat ataatsimut pissarsiarineqarsinnaasut nalunaarsornissaat. Suleqatigiinnissamik isumaqatigiissutip (siunertalimmik nalunaarutip) atsiorneqartup ilaatigut nunat avannarliit killiit atorfilittatigoortumik suleqatigiissitamik pilersitsinissaat kingunerissavaa, suleqatigiissitallu ataatsimut soqutigisat aallaavigalugit suliaasaqarfinni arlalinni niueqatigiinnerulernissat suleqatigiinnerulernissallu aqqutigalugit periarfissat misissuiffigissavai. Tamatuma saniatigut nunat avannarliit killiit nunanut allanut ministeriisa ukiumoortumik ataatsimiittarnissaannik, ajornanngippallu Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiivisa ukiumoortumik ataatsimiinnerinut atatillugu ataatsimiittarnissaq, isumaqatigiissut aalajangiinermik imaqarpoq.

Danmarkimi Nunanut allanut ministeriaqarfik november 2017-imi paasissutissiipput Islandip naalakkersuisuinut nalunaarsimallutik Danskis isumaannik isumaqatigiissut atorsinnaanngitsoq Savalimmiunut tunngatillugu piginnaatitsissummik aqqissuussinermi ingerlatseriaasit aamma Kalaallit Nunaannut tunngatillugu Namminersorneq pillugu inatsisip malinneqarsimannginneri innersuussutigalugit aammalu isumaqatigiissummi "nunanut allanut tunngasunik politikki" pillugu suleqatigiinnissamut innersuussimmat. Tamatuma kingornatigut Kalaallit Nunaata Danmarkimi Nunanut allanut ministeriaqarfik nalunaarfigaa isumaqatigiissutip oqaasertaasa iluarsivigineqarnissaat ajornartorsiutaanaviannngitsoq, taamaalilluni taassuma sussamaartoqarneranik nalunaarutiginninnertut pissuseqarnera erseqqinnerulissimmat. Kalaallit Nunaannut pingaaruteqarpoq Nunani Avannarlerni Killerni ministerisut qaffasissusillit ataatsimiittarnerisigut ilaatigut niuernermut tunngassuteqartuni toqqarlugit suleqatigiinnissamik sulissutigineqarsinnaasunut periarfissat ingerlaavartumik oqaloqatigiissutigineqartarsinnaanissaat.

2. Ilinniartitaanermut, Kultureqarnermut, Ilisimatusarnermut Ilageeqarnermullu Naalackersuisoqarfimmiit ilanngussaq

2.1. Kulturi

Missingersuutini sinaakkusiussat

Kultureqarnermut Ministerit siunnersuisoqatigiivisa (MR-K) 2018-imut sinaakkusiussat tassaapput 172,4 mio DKK-init. 2017-imut missingersuutinut naleqqiullugu MR-K-imut sinaakkusiussat 2 mio. DKK-inik ikinnerupput.

Ingerlatat

MR-Kultureqarneq 2013-2020-imut Nunat Avannarliit kultureqarnikkut suleqatigiinnermut periusissiamik aalajangersaasimapput. Periusissiaq tallimanik sammisaqarpoq: Piujuartitsinermik tungaveqartoq Nunat Avannarliit, Nunat Avannarliit isumassarsisinnaasut, Nunat Avannarliit kulturikkut ataqatigiittut, Nunat Avannarliit inuusuttut aamma Nunat Avannarliit digitaliusoq.

Kultureqarnermut tunngasut iluanni kultureqarnikkut ingerlataqartunik Nunat Avannarliit illuini kiisalu kulturikkut suleqatigiiffiini assigiinngitsuni sinniisuusunik piffissamut 2018-2019-imut toqqaasoqarsimavoq. Taakku saniatigut ukiut ingerlanerini Kultureqarnermut Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivini (MR-K) aamma Kultureqarnermut Atorfilittat ataatsimiititaliaanni (EK-K) ataatsimiinnerni peqataasoqartarsimavoq.

Kultureqarnermut ministerit Nunat Avannarliit ataatsimut suliniutaat "Nordic Matters" aallartippaat, 2017-imi Londonimi Southbankimi ingerlanneqartoq, nunat avannarliit ataatsimoorlutik kulturikkut suliniutaannit aallaaveqartoq aamma 2015-imi danmarkip siulittaasuunerani suliniutitut ineriartortinneqartoq. Najoqqutami sinaakkusiussat iluanni kulturikkut suliniutini siunertaq tassaavoq nunani avannarlerni kulturikkut tunngasut nunarsuup sinneranut sunniiveqatigiinnerisa siuarsarneqarnissaat aamma soqutigisaqartunut peqataasunut naleqarnerulersitsinissaq kiisalu Nunat Avannarliit nunarsuup immikkoortuatut nutaaliortutut nittarsaannissaa. "Nordic Matters" kultureqarnermut ministerinit nalilerneqarpoq iluatsilluarsimasutut, siunissamilu kulturikkut suliniutit pilersaarusionerqarneri aallartinneqarsimallutik.

"Vigdís Internationale Center for Multilingualisme og Interkulturel Forståelse"-ip ammarneqarnerani Reykjavíkimi april 2017-imi Naalackersuisoq sinnerlugu Kultureqarnermut Naalackersuisoqarfik peqataavoq.

Kultureqarnermut Naalackersuisoqarfik aamma Naalackersuisut sinnerlugit april 2017-imi Svalbardimi MR-K 1/17-imi Nunat Avannarliit Kultureqarnermut ministeriisa ataatsimiinneranni peqataavoq. Ataatsimiinneq taanna aamma siulittaasoqarfiup aaqqissugaani Timersornermi qullersat ataatsimiinnerit nanginnerattut ingerlanneqarpoq.

MR-K 2/17-imi tusagassiorfiit aningaasaqarnerat pillugu misissuineq saqqummiunneqarpoq, kultureqarnermut ministerinit qinnutigineqarsimasoq: "Ussassarineq", - aamma maj 2017-imi Bergenimi "Nunat Avannarliit tusagassiornikkut ulloqartitsineranni" saqqummiunneqarlunilu oqallisigineqartoq, tassani aamma Kultureqarnermut naalackersuisoqarfimmiit peqataasoqarluni. Suliatigut sammisaqartuniit inernerit tupaallannangillat, kisiannili pissutsimut allaaserineqartumut atatillugu suliniutit ujartorneqarlutik: Nunat Avannarliit tusagassiornikkut isertitassatigut tunngavii nalinginnaasumik internetikkut ussassaarutinit annikillisarneqartut, amerlanertigut nunani tamalaani suliffeqarfinniit angisuuniit.

Kultureqarnermut Naalackersuisoqarfik maj 2018-imi Malmømi MR-K 1/18-imi Nunat Avannarliit Kultureqarnermut ministeriisa ataatsimiinneranni peqataavoq.

Kalaallit Nunaanni Nunat Avannarliit Illuutaat, NAPA, aqquutigalugu aamma 2017-imi kulturikkut suliniutinut arlalinnut Nunat Avannarliit tapiissuteqarlutik aningaasaliipput. Tapiissutit katillugit 3 mio. kr.-inik annertussuseqarput, angalanermi tapiissutit, suliniummut tapiissutit imaluunniit tikeraarluni isiginnaartitsisunut suleqatigiinnermullu tapiissutaasut. Tamanna pillugu erseqqinnerusumik ilangussamut innersuussisoqarpoq.

NAPA 2017-imi Kalaallit Nunaanni nunat avannarliit illuutaattut ukiunik 30-inik nalliuttorsiorpoq. Tamanna Nuuk Nordisk Kulturfestivalimut atatillugu kaffisortitsinikkut nalliuttorsiutigineqarpoq ilaatigut Nunat Avannarliit Ministeriisa Siunnersuisoqatigiivisa allattaanerannit tikeraartoralugu.

Nuuk Nordisk Kulturfestival kalaallit nunaanni pissutsinut naleqqiullugu kulturikkut aqqissuussineruvoq annertuupilussuaq takutitsisut 275-it sinnerlugit peqataallutik immikkullu kulturikkut aqqissuussinerit 200-it sinnerlugit. Pikialaartitsineq sapaatip akunneranik sivissuseqarpoq. NAPA aamma immikkut saqqummersitsinermik Iskrystalprinsessimik, atuakiornermi suliniutip Allatta 3.0-p aamma Austinimi nipilersornikkut pikialaartitsinermi SXSW-imi nunat avannarliit saqqummersitsineranni aamma meeqqat eqqumiitsuliaannik Anaangamik il.il. aqqissuussisuvuq.

NAPA 2017-imi Norden i Focusimi sinaakkusiussat iluanni Kalaallit Nunaanni nunat avannarlii paasissutissiisarnerannik suliassinneqarsimavoq. Paasissutissiilluni suleqatigiinnerup taassuma allatigut paasissutissiisarnerit pitsaanerulersippai taakkulu kingunerisaannik paasissutissiisarneq erseqqinnerulerlunilu ujartuinerulersimalluni.

NAPA'p sulinera 2017 pillugu NAPA'p ukiumoortumut nalunaarusiaani itinerusumik allaaserinnittoqarpoq, tassungalu innersuussisoqarsinnaalluni.

2.2. Ilinniartitaaneq Ilisimatusarnerlu

Missingersuutini sinaakkusiussat

2018 pillugu MR-U-mi sinaakkusiussat 221,3 mio. koruuniupput. 2017-imut naleqqiullugu sinaakkusiussat 0,1 procentimik ikilineqarsimapput.

Ingerlatat

MR-U 2017-imi marloriarluni ataatsimiissimavoq, ulloq 4. maj Oslomi aamma ulloq 6. november Københavnimi. Ataatsimiinnermi siullermi ministerit sammisaqarlutik oqallissimapput sammisaralugu "Immikkoortiterilernerme ingasattajaarniartut nalaanni ilinniartitaanerup perorsaana" oqallinnermilu sammisaq alla "Ilinniarfinni ingerlaqqiffiusuni pitsaassuseq". Ataatsimiinnerit aappaanni ilisimatuussutsikkut suleqatigiinneq pillugu nunani avannarlerni qullersat ataatsimiinnissaat sioqqullugu piareersaasumik oqallinneruvoq. MR-U-mi ataatsimiinnerup nanginneratut ingerlanneqartoq. Taamanikkut Ilinniartitaanerumut, Kultureqarnermut, Ilisimatusarnermut Ilageeqarnermullu Naalackersuisoq ataatsimiinnerni marluusuni peqataasinnaasimanngilaq, taamaattumik Kalaallit Nunaat atorfilittatigut sinniisqarluni. Tamatuma kingorna EK-U-p ilisimatusarnikkut suleqatigiinneq pillugu sammisaqarluni oqallitsitsinerni qullersallu ataatsimiinneranni malitseqartitsineq oqallisigineqarluni.

Inersimasut Ilinniartitaanerat pillugu attaveqaqatigiiffik pillugu (NVL) piffissaq suliniuteqarfiusoq nutaaq

Inersimasut ilinniartitaanerat pillugu Attaveqaqatigiiffimmi (NVL) attaveqaatini ingerlatani assigiinningsuni ukiuni kingullerni annertuumik Kalaallit Nunaat peqataasarsimavoq. NVL-ip iluani suleqatigiinneq pissarsiffiulluartumut annertuumik pissutaavoq Kalaallit Nunaanni pingaarnertut ataqatigiissaarisut tungaannit piginnaasaqarluarneq pimoorussisumillu suliniuteqarneq immikkoortumi aqutsisuni suleqatigiissitanilu Kalaallit Nunaata peqataanerannut assersuukkaanni.

EK-U-p piffissamut 2018-2022-imut NVL-imut suliniuteqarnissamut uppernarsaat akueraa. Manna tikillugu qaaqquisuusarsimasut kaammattorneqarput ingerlaqqiinnassasut, tamannalu aamma Kalaallit Nunaannut tunngatillugu pilluni. Taamaalilluni Kalaallit Nunaanni qaaqquisuusartooq sulitassaavoq Qitiusumik Siunnersuisarfik, siunnersuisarfimmilu suliasut akornanni Kalaallit Nunaanni pingaarnertut ataqatigiissaarisuusooq toqqarneqarsimalluni, taamaalilluni sulineq qaaqquisuusartuni tunngaveqarluni. Taamaalilluni immikkoortumi ingerlatat ilitsersuisarfiup ingerlataanut ataqatigiissarnerinik qulakkeernissaq siunertaralugu suliffeqarfimmut inissinneqarnissaa siunertarinqarpoq.

Nordplus – suliniut nutaaq piffissarlu suliniarfiusoq nutaaq

MR-U-p Nordplus pillugu suliniutit nutaat aamma 2018-2020-imut atuuttoq piffissaq suliniuteqarfiusoq nutaaq 2017-imi akueraa.

Ilinniartitaanerit ingerlaqqiffiusut aamma ilisimatusarnerullu iluani Nunat avannarliit russillu suleqatigiinnerat pillugu suleqatigiissutigineqartut nangiinneqarneri.

EK-U aalajangerpoq Ruslandimik suleqatigiissutigineqartut 2018-ip naanissaa tikillugu sivitsorneqassasut. Tassunga atatillugu aalajangiiffigineqarpoq suliniut annerusumik ilisimatusarnikkut suleqatigiinnermut sammitinneqassasooq. Aammattaaq aalajangiiffigineqarluni suliniut pillugu NordForsk ingerlatsisuussasooq.

Ilinniartitsisunngorniarfimmil nangeqattaarfiusut ataatsimoorussat pillugit misiligutaasumik suliniut.

Perorsaasut ilinniartitsisullu ilinniartitaanerat, ilinniaqqinnerillu pillugit suleqatigiissitaagallartumiit kaammattuutit malitseqarnerattut EK-U aalajangiivoq oqaatsitigut atuartitsineq pillugu nunani avannarlerni ilinniartitsisunngornianut nangeqattaarfiusut ataatsimoorussat misiligarneqarnissaat pillugu misiligutitut suliniut akuerineqassasooq. Misiligutitut suliniut 2018-ip ingerlanerani nalilersorneqassasooq.

Ilisimatuussutsikkut naalakkersuinikkut ingerlatsineq pillugu nassuiaat

MR-U-p ilisimatuussutsikkut naalakkersuinikkut ingerlatsineq pillugu nassuiaammi ilisimatuussutsikkut suleqatigiinneq pillugu qullersat ataatsimiinnerat malitseqartinneqassasooq.

Ilinniartitaanernut ingerlaqqiffiusunut isersinnaaneq pillugu isumaqatigiissutip nangiinneqarnera

EK-U aalajangiivoq ilinniartitaanernut ingerlaqqiffiusut pillugit isumaqatigiissut 2018-ip naanissaanut ukiumik ataatsimik sivitsorneqassasooq. MR-U kingusinnerusukkut aalajangiivoq isumaqatigiissut allanngortinneqassasooq, tamatuma kingunerisaanik isumaqatigiissut illuatungeriinnit atorunnaarsinneqarnissaata tungaanut siunissami atuutilissalluni.

Allat

Suleqatigiiffigineqartut erseqqissarneqartut saniatigut Kalaallit Nunaat atorfilittatigut, pisortat suliffeqarfiisigut aamma inuit ataasiakkaat peqataanerisigut nuttarneq pillugu suliniummi Nordplusimi peqataasimavoq.

Suleqatigiinnermi ingerlasumi Kalaallit Nunaanni ilinniartitaanermit ilisimatusarnermullu tunngasutigut sulisulersuisuni, suleqatigiissitani ataatsimiititaliaagallartunilu peqataasarpoq.

3. Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakkersuisoqarfimmiit ilanngussat

3.1 NMR-FJLS pillugu suleqatigiinnermi suliassat (Aalisarneq, Nunalerineq, Inuussutissat Orpippassualerinerlu)

Ukiuni sisamani nutaani FJLS-imi (aalisarneq, nunalerineq, inuussutissalerineq, orpippassualerineq) 2017-2020-imut ingerlataqarfimmi suleqatigiinnermi suliniutit NP Piujuartitsinermut tunngaveqartumik ineriartortitsinermi angunikkanik aallaaveqarpoq (Transforming our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development, aamma taaneqartoq Sustainable Development Goals - SDG). SDG-imi aallaaveqarnikkut FJLS-imi ingerlataqarfimmi nunat avannarliit suleqatigiinnerat Agenda 2030-imi tulleriinnilersuineri nunarsuarmi nunat isumaqatigiiffigisaanni nunarsuarmi unamminartut annertuut arlalissuit aaqqiiffiginissaannut iluaqutaavoq 2030– silap pissusaata allanngorneraniit bakteeriani napparsimalissutaasartuni sunnerneqarsinnaanngitsut allanngoriartorneranniit inuusaatsikkut nappaatini ajornartorsiutit amerliartuinnarannut. FJLS-imi ingerlataqarfimmi suliniummi nutaami NP 17 SDG-ip naammassinissaanut iluaqutaanissaq, tassa anguniakkat siunissami qanittumi nunani avannarlerni nunanut annertuumik pingaaruteqarnissaat naatsorsuutigineqarmat.

Ingerlataqarfiup sulinera tulleriinnilersuineralu FJLS-imi suleqatigiinnermut attuumassuteqartunut anguniakkanut anguniakkallu ilaannut attuumassuteqarput. FJLS-imut immikkut attuumassuteqartutut isigineqartut SDG-imi anguniakkat tassaapput: **Anguniagaq 2:** Kaanneq nungullugu, inuussutissatigut isumannaatsuuneq angullugu, pitsaanagerusumik inuussutissaqarneq qulakkeerlugu aamma piujuartitsinermik tunngaveqarnerusumik nunalerilerneq; **Anguniagaq 3:** Kikkunnut tamanut pitsaanagerusumik peqqissuuneq peqqinnarnerusumillu inuuneqarneq qulakkeerlugu; **Anguniagaq 6:** Kikkunnut tamanut imermut piujuartitsinermik tunngaveqartumik periarfissaqarneq qulakkeerlugu, imissatigut piujuartitsinermik tunngaveqartumik aqutsineq qulakkeerlugu aamma inunnut tamanut peqqinnissakkut periarfissaqarneq; **Anguniagaq 8:** Piujuartitsinermik tunngaveqartumik aningaasarsiornikkut siuariartorneq siuarsarlugu, tamakkiisumik naammassisaqarfiusumillu suliffeqarneq qulakkeerlugu aamma kikkunnut tamanut naammaginartumik suliffeqarneq qulakkeerlugu; **Anguniagaq 12:** Atuinerup tunisassiornermilu aaqqissuussinerit piujuartitsinermik tunngaveqarneri qulakkeerlugit; **Anguniagaq 13:** Silap pissusaata allanngornerata taassumalu kingunerisaanik akiuinissamut erniinnaartumik iliuuseqarluni; **Anguniagaq 14:** Nunarsuarmi imarpiit allanngortinnginnissaannut imarpinni imaanilu isumalluutininik atuinerup piujuartitsinermik tunngaveqartuunissaa pitsaanagerulersillugu; **Anguniagaq 15:** Pinngortitami ataqatigiinnerit pinngortitamilu isumalluutit piujuartitsinermik tunngaveqartumik illersorlugit pitsaanagerulersillugillu. Pinngortitami ataqatigiinnerit allanngutsaaliortugit qulakkeerlugillu, inoqajuitsoqarfiup siuariartornera akiorlugu uumasullu assigiinngisitaartuunerini annaasaqaaqqinnissaq pinngitsoortillugu.

Nunani Avannarlerni nunat piujuartitsinermik tunngaveqarnerusumik pingaarnertut tunisassiornerup qulakkeerneqarnissaani immikkoortuni arlalinni nunani tamalaani siuttuupput, Nunanilu Avannarlerni nunat piujuartitsinermik tunngaveqarnerusumik inuussutissatigut nerinissap pilersinneqarnerani ilaatigut iluatsitsisarnerit angusimallugit – ukiuni aggersuni suleqatigiinnerup annertusineqarnissaa tassani kissaatigineqarluni.

FJLS-imi suassaarfik siamasissorujussuarmik piujuartitsinermik tunngaveqarluni sulivoq, tassanilu piujuartitsinermik tunngaveqartumik isiginninnerit amerlanersaat ingerlataqarfiup sulineranut ikkunniarneqarlutik; assersuutigalugu uumassusillit tunngavigalugit aningaasaqarneq pillugu piujuartitsinermik tunngaveqarnermi piumasaqaatit suliarinerinut atatillugu.

Nunani Avannarlerni uumassusilitsigut annertusaanerup ineriartortinnera FJLS-imi ingerlataqarfimmi ukiuni kingullerni suliffiusimavoq pingaaruteqartoq. Tamanna nunat

siulittaasuunerminni suliniutaannut nunanilu tamalaani ingerlatanut assigiinnngitsunut atuuppoq. Nunani Avannarlerni uumassusilitsigut annertusaaneq imartani, orpippassuarni nunaatinilu naggorissuni, piujuartitsinermik tunngaveqartumik atorveqartuni pinngortitami isumalluutininik pigissaarfiusunik tunngaveqarpoq.

FJLS-imi suleqatigiinnermi suliniutit nutaat aalisarneq, nunalerineq, inuussutissalerineq orpippassualerinerlu eqqarsaatigalugit nunani avannarlerni pingaarnersiuiinernik marlunnik allaaserisaqarpoq: a) Nunani Avannarlerni uumassusilitsigut annertusaanerup ineriartortinnera aamma b) piujuartitsinermik tunngaveqartumik inuussutissatigut aqqissuussinerit.

FJLS pingaarnertigut anguniakkat marluk anguniarlugit pilersaarusiornikkut suliniuteqarfinni arlalinni sulivoq. Suliniuteqarfiit taakku tassaapput: 1) Uumassuseqarnikkut isumalluutininik piujuartitsinermik tunngaveqartumik aqutsineq; 2) Pingaarnertut tunisassiornermiit sunnerneqarsinnaanginneq annertusillugu aamma silap pissusaannik sunniutit annikillissillugit; 3) One Health, uumasut peqqissut uumasullu atugarissaarneri; 4) Nerisassat peqqinnartut isumannaatsullu nerisassatigullu ileqqut peqqinnartut; 5) Nutaaliornernik pitsanngorsaasut oqartussat aamma tunisassianik kiffartuussinernillu nutaanik inerisaaneq; 6) Nalunaaqutsersuinerimik aqqissuussineq aamma tunisassiorneq piginnaatitsisoq; 7) Nunaannami aningaasaqarneq assigiinnngisitaartoq.

3.2 Aalisarneq

Aalisakkat piujuartitsinermik tunngaveqartumik inuussutissaanerata nunarsuarmi inuussutissatigut pilersuinikkullu isumannaatsuunermut iluaqutaasup aamma siunissami inuussutissatigut tunisassiornermut piujuartitsisup erseqqissarnissaa Avannarlerni aalisarnikkut suleqatigiinnermi nalinginnaasumik isiginiarneqarput.

Aalisarnikkut suleqatigiinnermi suleqatigiinnerit attuumassuteqartut

Uumassusillit tunngavigalugit aningaasarsiorneq

Imaani uumassusilinnik annertusaaneq nassuiarneqarpoq imaani isumalluutininut uumassusilinnut periarfissaqarneq, ilisimatusarnikkut nutaaliornikkullu isumalluutininik pitsaaneruserumik iluaqutissaqartitsilersoq taamaalillunilu piujuartitsinermik tunngaveqarneq pilliutiginaq aningaasarsiornikkut siuariartornissamut periarfissiilluni.

Aalisarnikkut suleqatigiinnermi imaani uumassusilinnik annertusaanermi ingerlareersunit taaneqarsinnaapput suliniutip Nordisk Køreplan for Blå Bioøkonomip atulersinnera, imaani uumassusilinnik annertusaanerup iluani maannakkut periarfissaasutigullu nunat avannarliit suleqatigiiffigisinnaasa suuneri paasineqarnissaat nukittorsarneqarnissaallu aamma nunani avannarlerni tatsini isumalluutininik periarfissanillu iluaquteqarnissamut ingerlatsinissamut pilersaarut kiisalu nutaaliornissamut nutaap ineriartortinnissaa.

Kalaallit Nunaat nammineq imaani uumassusilinnik annertusaanikkut periusissiaqanngilaq, kisianni nunat avannarliit killiit imaani uumassusilinnik annertusaanikkut oqalliffianni peqataalluni, Islandi, Savalimmiut aamma Kalaallit Nunaat pillugit nunat avannarliit killiit imaani uumassusilinnik annertusaanermi periusissianik suliaqartoq. Tassani isiginiarneqartoq tassaavoq imaani uumassusilinnik annertusaaneq aamma nunat avannarlii killiit isiginninniarnerat, periusissiaq taanna aqqutigalugu, nunat tamalaat oqalliffianni saqqummiunneqarsinnaavoq taamaalillunilu imaani isumalluutininik pitsaaneruserumik iluaquteqarneq oqaluuserisassanngortillugu.

Large Ocean Nations

Savalimmiut aamma nunani avannarlerni aalisarnikkut suleqatigiinneq, imaani uumassusilinnik annertusaanermi imaani isumalluutiniit aningaasarsiornikkut siuariartorneq pillugu imaani

siuariartorneq pillugu naalagaaffinnut imarsiortunut annertuunut (small island states) oqalliffimmik aallartitsisimapput. Oqalliffimmi siunertaq tassaavoq imaani siuariartornermut pissutaasinnaasut aporfiusinnaasullu oqallisigineqarnissaat aamma nunarsuaq tamakkerlugu naalagaaffiit imarsiortut angisuut akornanni misilittakkanik paarlaasseqatigiinneq. Nunarsuarmi naalagaaffiit imarsiortut angisuut akornanni unamminartut ilisarnartullu ataatsimoorussat arlalissuupput. Tamanna pingaartitat aamma "pingaartitat, annertussusiinngitsut" pingaartillugit naalagaaffinni imarsiortuni angisuuni imaani siuariartorneq qanqa pilersinneqarnerseq pillugu oqallinneruvoq. Oqalliffimmi qullersanut tulliusumi ataatsimiinneq tulliuuttoq naatsorsuutigineqarpoq 2019-imi upernaakkut Savalimmiuni ingerlanneqassasoq, sammisarli nunat tamalaat oqalliffianni oqallisigineqassalluni, SDG 14 pingaartumillu 14.7-imi sammineqartoq. SDG-imi oqaatsini taaguut Small Island Developing States (SIDS) atorneqarpoq. Qeqertaaqqat naalagaaffiusut pillugit taaguut taanna taakku kissaatigisaat malillugu naalagaaffinnut imarsiortunut angisuunut allannngortinneqarpoq (Large Oceans Nations LON). Taamatut nikinneq takussutaasumit annertuneruvoq. Tassaniippat qeqertaaqqanut naalagaaffiusunut periarfissat unamminartullu pillugit eqqarsaatit. Qeqertaaqqat naalagaaffiusut allaanerusumik eqqarsartarnerannut akissutaavoq, pingaartumik imaq eqqartorneqartillugu. Naalagaaffiit taakku annikitsumik nunataqarnikkut killeqarneranniit annertoorujussuarmik imartaqarnikkut nukittussuseqarnerannut isiginninneq nuutinneqarpoq.

'Blå mode' Blue Fashion for Blue Growth

Savalimmiut aamma nunat avannarliit aalisarnikkut suleqatigiinnerat, imaani uumassusilinnik annertusaanermi imaani isumalluutiniit aningaasarsiornikkut suliniummi, aalisakkat amii, puisit amii qeqqussallu atorlugit imarmiut uumassusillit atortut atorlugit nunani avannarlerni atisatigut ilusilersuisutut aallartinnerat pillugu suliniuteqarput. Atlantikup avannaani ileqqoq aalisakkat amii atorlugit atisaliorneq atortuinillu iluaquteqartarneq qangarnisaavoq. Nutaaliornermi atortut akimasuunut atugaasartunut arlalinnut atorneqartarsimapput. Ukiuni tusintilinni nunat inoqqaavisa puisip amia atisanut atortarsimavaat soorlu jakkit kamippaallu il.il. ussiittut. Puisip amia atlantikup avannaani kingornussanut ileqqunullu ilaavoq, puisit nerisassanut atisanullu atorneqartarlutik, uumasumiit maangaannartitsisoqarnani. Atisani nutaaliaasuni puisip amiata atorneqarnera taamaattoq assortuussutaavoq, kisiannili Atlantikup avannaani piniarneq killilersugaallunilu piujuartitsinermik tunngaveqarluni. Puisit ikittuinnaat piniagaaneri pissutigalugu puisip amianit tunisassiat qaqutigoortuullutillu asseqanngillat. Imarmiunik atisaliorneq paasineqarpoq imaani siuariartornermut piujuartitsinermillu tunngaveqarneq pillugu amerlanerusunit takuneqarnissaanut annertunerusumillu soqutigineqarnissaanut sakkusaallualersimavoq. Nunani avannarlerni nunaangitsut akornanni aamma annertuumik soqutiginnittoqalerpoq. 2019-imi ukiakkut Savalimmiuni 'imarmiunik atisaliorneq' pillugu aqqissuussisoqarnissaa suli alla pilersaarutigineqarpoq Nunani Avannarlerni nunarsuarlu tamakkerlugu naalagaaffinnit imarsiortunit angisuunit allaniit ilusilersuisartut atortullu peqataaffigisaannik.

Imaani plastikki

Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivi ukiuni arlalinni imaani avatangiisini plastikimik ajornartorsiuteqarneq aamma pinngortitami ataqatigiinnernut sunniutaanik suliaqarsimapput, tassunga ilanngullugu nunani avannarlerni aalisarnerit. Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivini ingerlatat pingaarnerit ingerlasut tassaapput: Imaani eqqakkat – plastiki pillugit avatangiisinut ministerit nalunaarutaat; Suliniut UN Environment Clean Seas – NP-ni nunani tamalaani suliniutit anginersaasa ilaat; Imaani avatangiisini suliniummi mikroplast; Aalisarnermi atortut kivinikut aalisaannarnerat pillugu suliniut; NP Ocean Conferensemi Plastikki.

Aalisarnermi pinerluttuliortarneq

Ilaatigut ukioq 2030 nallertinnagu unioqquutitsisumik aalisarnerup unitsinneqarsimanissaa pillugu SDG-imi anguniakkamut 14.4-imut innersuussilluni aalisarnermi pinerluttuliortarnermut nunarsuaq tamakkerlugu sorsunneq tapersersorniarlugu nunat avannarliit aalisarnermi pinerluttuliortarnermi

suliniummi suleqatigiipput. Nunarsuarmi aalisarnermik inuussutissarsiuqarnermi aaqqissugaasumik killeqarfiit qaangerlugit pinerluttuliorneq piviusumik ajornartorsiutaavoq, unioqqutitsisumik aalisarnermut aaqqiissuteqareernitta saniatigut nunani tamalaani aaqqiinissaq pisariaqartinneqarpoq. Aalisarnermi pinerluttuliorneq pillugu nunat tamalaat isumasioqatigiinnerat tulliusoq ulluni 15.-16. oktober 2018-imi Københavnimi ingerlanneqassaaq. Kalaallit Nunaat APNN-ikkut aamma KANUAANA-kkut peqataassaaq.

Pisassiissutit niuerutigineqarsinnaasut nammineq pigisat (PNNP)

Nunat avannarliit aalisarnikkut suleqatigiinnerat Nunani Avannarlerni pisinnaatitaaffinnik tunngaveqartunik aalisarnikkut aqutsiviit sunniutaat pillugit sammisamik salliutinneqartumik suliaqarput. Aalisarnikkut suleqatigiinnerup taamaalilluni pisinnaatitaaffinnik tunngaveqartunik aalisarnikkut aqutsiviit eqqunneqarnerisa kinguniinik erseqqissaasut suliniutaapput arlallit, tassunga ilanngullugu nunani avannarlerni nunani PNNP-imik aaqqissuussinerit. PNNP-imi ingerlatat 11.-12. oktober 2018-imi Stockholmimi ataatsimeersuarnermi katersorneqassapput. Ataatsimeersuarnerup pingaarnertut anguniagaa tassaavoq nunani avannarlerni aalisarnermi aqutsivinniit atorfillit, politikerit, inatsisartut aalisarnermi apeqqutinik suliaqartut, aalisarnermi kattuffii oqalugiartussat qaaqquneqartut katersuutsinnissaat, aalisarnermik aqutsinerup inuiaqatigiillu ataatsimut isigalugu akornanni pissutsit isiginiarlugit 2025-ip tungaanut siunissamilu nunani avannarlerni aalisarnikkut aqutsinermi unamminartut pillugit paasissutissat tunngavigalugit oqaloqatigiinnissaq. Ataatsimeersuarnerup sukumiinerusumik anguniagaa tassaavoq pisassiissutit niuerutigineqarsinnaasut nammineq pigisat atorneqarnerisa annertunerusumik paasineqarnissaat taamaalillunilu paasinarsisinnissaat, atulersitsinermik, allaffissornermik atuinermillu misilittagaqartunik oqalliseqarneq taakkulu inuiaqatigiinnut aalisartuusunut, aalisariutinut, isertitanut il.il. sunniutaasa pitsaanerusumik paasineqarnissaat. Aningaasarsiornikkut iluaqutaasoq pingaaruteqartoq, aalisarnerup inuiaqatigiinnut pilersissinnaasaa illuani aalisarnikkut politikikkut aalajangiisartunut eqqarsaatigissallugu pingaaruteqarpoq peqatigisaanillu aappaatigut aalisarnermik aqutsinerup taassumalu angusaasa inatsisinut naapertuunneri qulakkiissallugit.

3.3 Inuussutissat

Nunani Avannarlerni Nerisassiat Nutaat

Nunani Avannarlerni Nerisassiat Nutaanut tunngatillugu Nunani Avannarlerni ministerit siunnersuisoqatigiivisa aqutsisuini APN peqataavoq aamma Nunanut avannarlerni nerisassiornermi nersornaammut, Emblamut nersornaaserneqartussamik toqqaasarnermi peqataasarluni, nunani avannarlerni igaffimmi pitsaanerpaanik nersorniaasoq. Nersornaat nunani avannarlerni nerisassianut ilisarnaatit, kulturi nukittorsassavaa aamma Nunat avannarliit avataanni nunat avannarliit nerisassiaannik soqutiginninneq annertunerulersissallugu. Emblamut, nersornaatip ilisarnaataanut taassumalu siunertaanut annertuumik nukittoqutaavoq suleqatigiiffinnit nunani avannarlerni inuussutissaleriffinnit amerlasuunit sinniisuuffigineqartumik aqunneqarmat. Anguniagaq tassaavoq nersornaat nunani avannarlerni atuakkiormi nersornaatitullu akuerisaalernissaa.

Nersornaatip, nunani avannarlerni nunat tamarmiusut akornanni siullermik tunniunneqartup isiginiarpai nerisassiasat, inuussutissat, tunisassioriaatsit kiisalu immikkut ilinniarsimasut taakkuninnga suliaqartuusartut. Nersornaat nunani avannarlerni nunanit tamanit ilisimasat misilittakkallu avitseqatigiiffiginiarlugit pilersinneqarsimavoq aamma Nunat Avannarliit Ministerit Siunnersuisoqatigiiffiannit tapersorneqarluni. Nerisassat pitsaasut peqqinnartullu tamanit atugaalernissaat Nunani Avannarlerni Nerisassiat Nutaat iluani alloriarnerusaaq nutaaq, neriassiornermilu nersornaat nutaaq Embla sulinerup ingerlateqqinnerani nunat avannarliit ataatsimoorlutik suliniutaannut pingaaruteqarluni. Nersornaat ukioq ataaseq allortarlugu tunniunneqartarpoq.

3.4 Aalisarnej piniarnerlu

Nunat tamalaat suliniutaat 'Nunani avannarlerni pinngortitami isumalluutiniq aqutsivik' naammassineqarsimavoq, aalisartut piniartullu ilisimasaat, pingaarnertigut APNN-imit aqunneqartoq. Suliniutip siunertaa tassaasimavoq aqutsivinni aalajangiinernut tunuliaqutaasut sumiiffinni ilisimasat qanoq atorneqarnissaannik ilanngutitinneqarnissaallu pillugu ilisimasat annertunerulernissaat. Suliniut issittormiunit tamanit arlalissuarnik suleqateqarpoq aamma suliniutip nittartagaani www.nordres.org-imi erseqqinnerusumik allaaserineqartut suliniutit arlalissuit naammassineqarsimallutik. Suliniutip ilaatigut siunertaraa pinngortitami aqutsinermut tunngasuni innuttaasut ilanngutitinnerinut nalinginnaasumik immersugassat pingaaruteqarnerini misissorneqarnissaat, ilaatigullu sungiusarnernik, isumasioqatigiinnernik paarlaasseqatigiilluni tikeraarnerit arlalissuit naammassineqarnissaat. Tassangaanniit misilittakkat aalajangiiniarnerni innuttaasut ilanngutitinneqartarneri sammillugu atuakkiornerni arlalinni atorneqarsimapput.

3.5 Uumasunik nakkutilliineq Inuussutissalerinermilu Oqartussat (UNIO)

Kalaallit Nunaanni Uumasunik nakkutilliineq Inuussutissatigullu oqartussat FJLS-ip ataani suleqatigiissitani marlunni peqataavoq - NMF aamma NMDD.

NMF-ip (Nordisk arbejdsgruppe for Fødevareforvaltning og Forbrugerinformation) inuussutissalerinermi aamma atuisut pillugit inatsisiliornermi, nakkutilliinermi, nalunaaqutsersuinermi aammalu atuisartunut paasissutissiisarnermi suliaqartarnej akisussaaffigaa. NMF-ip ukiumoortumik Nakkutilliisartut ataatsimeersuartinneqarnerat aqqissuuttarjaa, tassani nunani avannarlerni inuussutissalerinermi nakkutilliisut periarfissinneqartarput naapeqatigiinnissamut aammalu misilittakkaminnik paarlaasseqatigiinnissamut aammalu maanna sammineqartut pillugit paasissutissinneqarnissamut. NMF aammattaaq ukiumoortumik nunani avannarlerni inuussutissalerineq pillugu aqutsisoqarfinni atorfeqartunik inatsisilerituunik ataatsimeersuartitsinermik aqqissuisarpoq.

NMDD-p (Nordisk arbejdsgruppe for Mikrobiologi, Dyrehelse og Dyrevelfærd) akisuussaaffigaa tappiorannartulerinermi, uumasut peqqissussaata aammalu uumasut atugarissaartinneqarnerannik suliaqarnej. Siunertaavoq nunat avannarliit oqartussaasuisa kingunilimmik suleqatigiinnissaat qulakkiissallugu.

2015-imi suliniut aallartinneqarpoq – Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivisa ataanni Issittumi Inuussutissalerinermi Upalungaarsimanermi suleqatigiinneq – aalajangersimasunngortinneqarluni aammalu qitiutillugu ilisimasat pillugit aammalu Norgep, Savalimmiut, Islandip Kalaallillu Nunaata akornanni misilittakkanik paarlaasseqatigiinneq immikkut sammillugu ataatsimoorluni unamminartut soorlu nappaatit tunillannartut uumasullu nappaataannut upalungaarsimanissaq, nappaatit nutaat takkussuuttut aammalu imaani uumasunik miluumasunik piniarnikkut toqutsisarnej, aammali imaani uumasut miluumasut ajornartorsiornermik nalaataqarsimasut pillugit.

One Health

FJLS-imi ingerlataqarfik bakteriani napparsimalersitsisartuni nappaatinilu inuunermi pissusilersuutiniq pissuteqartuni sunnerneqarsinnaannginneq annikillisarniarlugu suliniutiniq suliaqarpoq. Tassunga ilanngullugu bakterianaajaatinik sunnerneqarsinnaannginnerup appasissumiinnissaata qulakkeerneqarnissaanik sulineq Tamanna ilaatigut oqartussat akornanni misilittakkanik paarlaasseqatigiinnerit qulakkeernerisigut, nunani avannarlerni -nunanilu baltiskini ataatsimut upalungaarsimaneq, kiisalu suliniut One Health aqqutigalugu. Kalaallit Nunaat sulinermi tassani Uumasunik nakkutilliinermi inuussutissalerinermi oqartussatigut peqataavoq.

3.6 MR-FJLS Ministerit ataatsimiinnerat Haparanda Tornio 27, juni 2018-imi

Sverigimi nunalerinermut ministeri ukiumoortumik FJLS-imi Haparanda Tornio-mi 27. juni 2018-imi ministerit ataatsimiinneranni qaaqqusisuuvoq. Kalaallit Nunaat atorfilittatigut sinniisoqarpoq, tassa Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakkersuisoq Erik Jensen peqataasinnaangimmat.

Nunani avannarlerni uumassusilinnik annertusaanermi periusissiaq

Nunani Avannarlerni Uumassusilinnik Annertusaanermi Immikkut Ilisimasallit suliarisaat nunani avannarlerni uumassusilinnik annertusaanermi periusissiamut missingiut ministerit eqqartorpaat. Kalaallit Nunaata tungaaniit uumassusilinnik annertusaaneq immikkut isiginiarneqarpoq. Oqallinnermi aamma sammineqarpoq imaani uumassusilinnik annertusaanermi suliniutinik Nunat avannarliit qanoq nangitsissanersut, ukiuni kingullerni nunat siulittaasuuneranni sammisani uteqattaartuartsimasoq.

Oqaluuserisassani qaffasinnerpaatut inissisimasussatut kissaatigisami FJLS-imi ingerlataqarfiup qanoq salliutitsinissaa ministerinit eqqartorneqarpoq: Nordgren, Nunat Avannarliit Inuussutissalerinikkut kaammattuutaat aamma uumassusilinnik annertusaaneq.

Nunani avannarlerni nunani takornarianut nerisassianik suliaqarnerat oqallisigineqarpoq nunanillu ataasiakkaanit tamani maannakkut ineriartorneq pillugu naatsumik saqqummiussisoqarluni.

Ministerit ataatsimiinnerat uumassusilinnik annertusaanermut nunarsuullu immikkoortuani killeqarfinni suleqatigiinnermut tunngatillugu digitalinngorsaaneq pillugu MR-FJLS-ip aamma MR-R-ip akornanni sammisaqarluni oqallittoqarpoq.

4. Pinngortitamut Avatangiisinullu Naalakkersuisoqarfimmit ilanngussat

4.1 Pinngortitaaq Avatangiisillu

Nunani avannarlerni avatangiisitigut suleqatigiinneq Nunani Avannarlerni avatangiisit pitsaassusaasa inuunerullu pitsaassusaata allanngortinnginnissaanut pitsaanerulersinnissaanullu iluaqutaassaaq kiisalu nunarsuup immikkoortuani nunanilu tamalaani suleqatigiinnermut sunniuteqassalluni.

Nunat Avannarliit Avatangiisinut Silallu Pissusaanut Ministerit Siunnersuisoqatigiivi (MR-MK)

Nunani avannarlerni naalakkersuisut avatangiisitigut suleqatigiinnerat Nunat Avannarliit Avatangiisinut Silallu Pissusaanut Ministerit Siunnersuisoqatigiivisigut (MR-MK) aqunneqassaaq, nunani avannarlerni nunani aamma Kalaallit Nunaanni, Savalimmiuni aamma Ålandimi avatangiisinut ministerit ukiumut marloriarlutik ataatsimiittarlutik. Upernaakkut ataatsimiinneq nunami Nunat Avannarliit Ministerit Siunnersuisoqatigiinni siulittaasuutitaqartumi ingerlanneqartarpoq, ukiakkullu ataatsimiinneq Nunat Avannarliit Siunnersuisoqatigiivisa katersuunnerannut atatillugu pisarluni. 2018-imi Avatangiisinut Nunat Avannarliit Ministerit Siunnersuisoqatigiivi taaguummumut Nunat Avannarliit Avatangiisinut Silallu Pissusaanut Ministerit Siunnersuisoqatigiivinut allanngortinneqarpoq silamut tunngasut Ministerit Siunnersuisoqatigiivisa suliassaqaarfiinut pingaaruteqartunut ilaanera ersersinniarlugu.

2017-2018-imi Ministerit Siunnersuisoqatigiivisa sulineranni pingaarnertut isiginiarneqartoq tassaavoq avatangiisitigut silallu pissusaatigut ingerlataqarfimmi siunissami suleqatigiiffiusussat oqaasertalersorneqarnera. Suleqatigiiffiusussani piffissami 2019-2024-imi nunani avannarlerni avatangiisitigut silallu pissusaatigut suleqatigiinnermut pingaarnertigut najoqqutassat aalajangersarneqarput. Suleqatigiiffiusumi Kalaallit Nunaannut sammisat pingaarnertit tassaapput: Aningaasaqarneq kaajallaasitaq (tassunga ilanngullugu eqqakkat), silap pissusaa silaannarlu, uumassuseqarnikkut assigiinngisitaarinikkut amerlangaassuseq, pinngortitami ataqatigiinnerit, seernarsineq kiisalu imaq sineriiallu.

Taakku saniatigut Ministerit Siunnersuisoqatigiivini oqallinnerni sammineqarput avatangiisini ingerlataqarfimmi misissuinerit inernerit, Tine Sundtoftimit suliarineqarsimasoq (Norgemi siusinnerusukkat avatangiisinut silallu pissusaanut ministeri maannakkullu fylkerådsmandiusoq). Tine Sundtofti nunat avannarliit suleqatigiinnerannut aqqaneq marlunnut kaammattuutit saqqummiussivoq. Piffissami aggersumi kaammattuutit arlaata sorliup suliareqqinneqarnissaa pillugu Ministerit Siunnersuisoqatigiivi isummissapput. Ministerit siunnersuisoqatigiivini oqaluuserisassani sammisat allat tassaapput imaani avatangiisit (tassunga ilanngullugit plastikkinit eqqakkat) aamma silap pissusaanut tunngasut (ilaatigut Oslomi nalunaarut; Parisimi isumaqatigiissummut nunat avannarliit malitseqartitsinerat aamma silap pissusaata oqaluuserisassani suli qaffasissumiitinnissaanut kaammattuut).

Ukiuni aggersuni sulinermi kalaallit nunaannit salliutinneqartuni pingaarnersaasut tassaapput uumasut assigiinngisitaartuunerinut, pinngortitami ataqatigiinnernut imaanilu avatangiisinut tunngasunik ilisimasanik ineriartortitsineq. Soorluttaaq aamma pingaartoq Nunat Avannarliit Ministerit Siunnersuisoqatigiivisa ingerlataat Issittumi Siunnersuisoqatigiit sulinerannut atassuserneqarsinnaanerat. Taakku saniatigut nunat avannarliit suleqatigiinnerannit inernerit pillugit innuttaasunut ingerlatitseqqittarnerit qaffasissumik salliutinneqarnissaat.

4.2 Avatangiisit Silallu Pissusaa pillugu Nunat Avannarliit Ministerit Siunnersuisoqatigiivini suleqatigiissitani peqataaneq

Nunami Uumassusillit Ataqatigiinnerat pillugu Suleqatigiissitat (TEG)

Pinngortitami Ataqatigiinnerit Nunamiittut pillugit suleqatigiissitap Nunani Avannarlerni uumassuseqarnikkut assigiinngisitaartuunikkut annaasaqarnerup unitsinneqarnissaanik annerusumik isiginnippoq. Pinngortitamik eqqissisimatitsinermut, uumassuseqarnikkut assigiinngisitaartuunermut, pinngortitami ataqatigiinnermut kiisalu silaannarmiittarnermut, pinngortitaqarfimmut kulturikkullu avatangiisinut tunngasunik sammisaqarpoq. Pinngortitami ataqatigiinnerit nunamiittut pillugit suleqatigiissitami sulineramik Pinngortitamut Avatangiisinullu Naalackersuisoqarfik malinnaavoq. Uumassuseqarnikkut assigiinngisitaartuunerup, silaannarmiinnerup pinngortitamilu ataqatigiinnermi kiffartuussinerit iluanni avatangiisitigut ajornartorsiutinik arlalinnik suleqatigiissitaq aningaasalersuillunilu aqutsisuuvoq. Suleqatigiissitaq ilaatigut 2018-imi CAFF-ip suliniutaanut "State of the Arctic Terrestrial Biodiversity Report" (Issittumi nunami uumassusillit ataqatigiinneranni killiffik) tapiissuteqarpoq.

Imaq pillugu suleqatigiit (HAV)

Imaq pillugu suleqatigiit Nunani Avannarlerni imaani avatangiisit pillugit ilisimasatigut ilanngussisartussanik suliniutini aallartitsinissamik siunertaqarput. Taamatut ilisimasaqarneq nunani avannarlerni innersuusiornernut atorneqarsinnaavoq, imaani avatangiisit nungusaataangitsumik paasissutissiinertalimmillu tunngavilimmik ingerlanneqarnissaanut. Pinngortitamut Avatangiisinullu Naalackersuisoqarfik suleqatigiissitami pitsaasumik suleqatigiinnermik annertuumik iluaquteqarsimavoq, taannalu misilittakkatigut paarlaasseqatigiittarnermut suliaqartut attaveqaataannut aamma tunngaviulluni, aamma ataatsimiittarnerit akornanni. Upernaaq 2018-imi Pinngortitamut Avatangiisinullu Naalackersuisoqarfik Københavniimi HAV-ip ataatsimiinnerani peqataasimavoq, qinnuteqaatinut tiguneqartunut sammisat qulaajarnissaannut ataatsimut siunnersuuteqarnissamik siunertaqartoq. Sammisani ilaatigut pineqarput imaani avatangiisit nakorsaait sinnerinik mingutsinneqarnerat, issittup imartaani uuliamik mingutsitsineq, issittup imartaani uumasut assigiinngisitaartuuneri pillugit ilisimasanik ingerlatitseqqinneq, uumasut nuussinnaasut il.il. HAV 2018-imi 3,5 mio. kr.-it missaannik aningaasaliiffigineqarpoq, tamannalu ukiup siulianut naleqqiullugu qaffaanerulluni. 2018-imi ukiami HAV suliniutinut naleqquttunut 2019-imut aningaasanik agguassaasaaq. Ukiakkut ataatsimiinneq Savalimmiuni ingerlanneqassaaq.

Nunat Avannarliit Eqqagassat pillugit Suleqatigiissitaat (NAG)

Naalackersuisoqarfik Nunat Avannarliit Eqqakkat pillugit suleqatigiissitami (NAG)-imi sulinermi peqataavoq. Ukiq 2017-imi naalackersuisoqarfik Nunat Avannarliit Eqqagassat pillugit Suleqatigiissitaq Nuummi ataatsimiinnerannut qaaqquisuuvoq. Suleqatigiissitaliami peqataanikkut attaveqaatit pingaarutillit pilersinneqarput, tamakkunani eqqakkat pillugit susassaqarfinnut attuumassuteqartunut misilittakkanik paarlaassisoqarsinnaavoq. Maanna ilaatigut sammineqarpoq isumalluutigisanik atorluaanikkut aammalu eqqagassanik pinaveersimatitsinikkut inuiaqatigiinni mingutsitsinani ineriartortitsinermik pilersitsinissaq pillugu. Ataatsimut isigalugu naalackersuisoqarfiup annertuumik pissarsiffigaa ingerlaavartumik ilisimasanik misilittakkanillu paarlaateqatigiittarneq, kiisalu nunat avannarliit akornanni sulianik tunngaveqartumik oqallinnerit aammalu paasissutissanik paarlaasseqatigiittarneni. Ilaatigut tamanna pissutigalugu Nunani Avannarlerni sulianik suliarinnittartut oqartussaasullu akornanni suliatigut attaveqatinik pilersitsisoqartarpoq.

Nunat innuttakitsut pillugit suleqatigiissitat

Pinngortitamut Avatangiisinullu Naalackersuisoqarfik aammattaaq Nunaqqatigiit ikittut pillugit suleqatigiissitami sinniisuutitaqarpoq, taanna Ålandimeersunik, Islandimeersunik, Savalimmiuneersunik, Kalaallit Nunaanneersunik aammalu Bornholmimeersunik katitigaavoq.

Nunani avannarlerni inuiaqatigiit ikittut annertunngitsunik aqutsisoqarfeqarput, taamaalillutillu akuttunngitsumik pisariaqartittarlugu allanik killeqarnerusunillu aaqqiissuteqartarnissaq nunat assigiinngitsut isumaqatigiissutaannik atortuulersitsiniarnermi, aammalu avatangiisitigut assigiinngiiaartunik unamminartunik suliaqarniarnermi.

2017-imi aamma 2018-imi Nunat innuttakitsut pillugit suleqatigiissitat ilaatigut aalisakkanik eqqakkat, eqqakkanik passussineq aamma piujuartitsinermik tunngaveqartumik takornariaqarnermik suliaqarpoq. Pinngortitamut Avatangiisinullu Naalakkersuisoqarfik piffissami tassani Danmarkimi aamma Islandimi ataatsimiinnerni peqataavoq. Suleqatigiissitaq akunnerminni misilittakkanik ingerlatsiviillu akornanni ilisimasanik iluaquteqarnissamut periarfissaqarpoq.

Nunat Avannarliit Siunnersuisoqatigiinni Avatangiisit pillugit Nersorinninniut

Nunat Avannarliit Siunnersuisoqatigiinni Avatangiisit pillugit Nersorinninniut suliffeqarfimmini imaluunniit sulinermini avatangiisinut eqqarsaatiginninnerup maligassiuisumik ilangussisimasumut imaluunniit allatigut avatangiisit pillugit immikkut suliniuteqarsimasumut nunani avannarlerni suleqatigiiffimmut, inuussutissarsiutigalugu suliffeqarfimmut inummulluunniit tunniunneqartarpoq.

Avatangiisit pillugit 2018-imi Nersorinninniummut sammisat tassaapput imaani uumasunik illersuisut suliniutit. Ukiumi sammisani nunat avannarliit naliliisartuisa 2030-imut NP nunarsuarmi anguniagaannut tapersersuisut suliniutit nittarsaanniarpaat, tassani "imaani uumaneq" nunarsuarmiut anguniagaanni nr. 14-iulluni. Avatangiisit pillugit Nersorinninniut 2018-imi Oslomi tunniunneqassaaq.

Nunat Avannarliit Siunnersuisoqatigiivisa Kalaallit Nunaanni naliliisartui tassaapput ilaasortaq ataaseq sinnisorlu ataaseq. Pinngortitamut Avatangiisinullu Naalakkersuisoqarfik naliliisartunut allattoqarfikkut ikiuuttarpoq. Naalakkersuisoqarfik 2014-imili Nunat Avannarliit Siunnersuisoqatigiivisa naliliisartuinut sinniisuusimavoq.

5. Isumaginninnermut, Ilaqutariinnermut, Naligiissitaanermut Inatsisinillu Atuutsitsinnermut Naalackersuisoqarfimmit ilanngussaq

5.1 Isumaginninnermut Peqqissutsimullu Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivi (MR-S) aamma Ataatsimiititaliaq atorfilinnik inuttalik (EK-S)

Naalackersuisoqarfik 2017-imi aamma 2018-imi EK-S-imi ataatsimiinnerni arlalinni peqataasarsimavoq kingullermillu ulloq 22. marts 2018-imi Stockholmimi MR-S-imi.

Isumaginninnikkut naalackersuinikkut ingerlatsinermi isumaginninnermut tunngasuni nunat avannarliit suleqatigiinnerannut misissueqqissaartoqarsimavoq. Naalackersuisoqarfik sulinerup Kalaallit Nunaanni qanoq aaqinneqassanersoq kiisalu immikkoortumi Kalaallit Nunaanni unamminartut suunersut allannerisigut erseqqissaanermut peqataasimavoq. Erseqqissaaneq politikkikkut annertuumik alaatsinaanneqarpoq, sulinerlu naatsorsuutigineqarluni 2018-ip ingerlanerani naammassineqassasoq, tamatumalu kingorna politikkikkut suliarineqarumaarluni.

Aammattaaq EK-S-ip ataani suleqatigiinni immikkullu ilisimasalinni arlalinni Naalackersuisoqarfik peqataavoq, tassunga ilanngullugit isumaginninnikkut ikiorsiineq isumaginninnikkullu kiffartuussineq pillugit Nunani Avannarlerni Isumaqatigiisummut tunngasut, innarluutillit pillugit nunat avannarliit suleqatigiinnerinut siunnersuisoqatigiit (sulinermi aporfiit).

EK-S isumaginninnikkut ikiorsiineq isumaginninnikkullu kiffartuussineq pillugit Nunani Avannarlerni Isumaqatigiisummut tunngatillugu kukkunersiuisunik pilersitsisimavoq. Kukkunersiuisut 2017-imi sulinertik naammassivaat isumaginninnikkullu ikiorsiineq pillugu nunani avannarlerni isumaqatigiisummut nutaamut siunnersuut EK-S-imut nassiussilluni isumaqatigiisutissamut siunnersuummut nassuiaatit ilanngullugit. Kukkunersiuisut sulineranni Naalackersuisoqarfik peqataasimavoq. Siunnersuutip sulinerup ingerlaqqinnissaa utaqquvaa, EK-S-imiit aalajangiiffigisassanngorlugu atsiugassanngorlugulu MR-S-imut saqqummiunneqassalluni. Tamatuma kingorna nunani avannarlerni nunani ataasiakkaani atortussanngortitsinissaq ingerlalissalluni.

Nunani avannarlerni isumaginninnikkut sillimmasiisarnermi nittartagaq www.nordsoc.org atorunnaassaaq nittartakkamilu paasissutissat Hallo Norden-imi oqaasertatut nutaatut ilanngunneqassallutik. Sulineq tamanna ingerlavoq. Naalackersuisoqarfik sulinermi peqataavoq ilanngussisarlungulu kiisalu malinnaaqqissaarluni.

5.2. Innarluuteqarneq pillugu nunat avannarliit suleqatigiinnerannut siunnersuisoqatigiit (sulinermi aporfiit)

Kalaallit Nunaat innarluutillit pillugit nunat avannarliit suleqatigiinnerannut Siunnersuisoqatigiinni sinniisqarpoq, taanna Nunat avannarliit Ministerit Siunnersuisoqatigiivinut siunnersuisartuuvoq piginnaatitaanera piffissamut 2018 - 2022-imut nutarterneqarsimalluni.

Naalackersuisoqarfiup april 2018-imi immikkoortortami pisortaq Martha Abelsen sulinermi aporfiit pillugit Nunat avannarliit suleqatigiinnerannut siunnersuisoqatigiinni sinniisussatut nutaatut inassutigaa, Isumaginninnermut Aqutsisoqarfimmi sulisoq Karina Ivalo Kleist sinniisussaralugu. Piffissaq piginnaatitaaffiusoq ukiut marluupput.

Siunnersuisoqatigiit suliassaraat Nunat avannarliit ministerit siunnersuisoqatigiivini politikkikkut ingerlataqarfiit tamaasa iluini innarluutilinnut tunngasuni tapersersuineq, siunnersuineq ilisimasanillu ingerlatitseqqittarneq.

Siunnersuisoqatigiit innarluutilinnut tunngasut tamaasa iluanni immikkut ilisimasalittut ikiuutissaaq, soorlu ministerit siunnersuisoqatigiiviniq allanillu ingerlataqartunik suliffeqarfinnillu pingaaruteqartunik il.il. oqaloqateqarnikkut inunnut pisinnaanermikkut killeqartunut ilusilersuineq, tikinneqarsinnaaneq pissutsillu. Siunnersuisoqatigiit aamma Nunat avannarliit ministerit siunnersuisoqatigiinnit suliassinneqartassapput, kisianni aamma nammineerluni siunnersuisoqatigiinnit pingaaruteqartut isigineqartunik apeqqutiniq qaqitsisarlanilu paasisutissiisarluni. Kiisalu immikkoortumi suleqatigiinnermut iliuuseqarnissamut pilersaarutip ilusilersornerani atulersinneranilu sulinermi siunnersuisoqatigiit peqataassallutik.

5.3 Inatsisitigut suleqatigiinnermut Nunat Avannarliit Ministerit Siunnersuisoqatigiivi (MR-LOV) aamma atorfilittat ataatsimiititaliaat (EK-LOV)

MR-lov

Ulluni 26.-27. juni 2017-imi Norgemi Harstadimi inatsisikkut suleqatigiinnermut Nunat Avannarliit Ministerit siunnersuisoqatigiivi ataatsimiipput. Tassani Isumaginninnermut, Ilaqutariinnut, Naligiissitaanermut Inatsisinillu Atuutsitsinermut Naalackersuisoqarfimmiit Julie Præst Wilche aamma Stephanie Marie Fiskeri peqataapput.

Oqaluuserisassani isiginiarneqarput peqqarniisaaneq aaqqissugaasumillu pinerluttuliornermiit aarlerinartut, nunani ilaasortaasunit arlalinniit immikkut pingaaruteqartut. Kalaallit Nunaata tungaaniit persuttaaneq pillugu suliani niukku kalunneqarnermut tunngasunik oqallinneq kiisalu Europami Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit isumaqatigiissummi sammineqartut annertunerpaamik soqutigineqarlutillu pissarsiffiupput.

Kalaallit Nunaat oqaluuserisassanit takuneqarsinnaasuni ataatsimoortumik oqallinnerni peqataavoq inatsisinillu atuutsitsinermut tunngasuni nunani avannarlerni peqataasugut pitsaasumik suleqatigiinnissaat qulakkeerlugu.

MR-lov Sverigemi Lundimi ulluni 31. maj - 1. junimi 2018-imi ingerlanneqarpoq. Tassani Isumaginninnermut, Ilaqutariinnut, Naligiissitaanermut Inatsisinillu Atuutsitsinermut Naalackersuisoqarfimmiit Julie Præst Wilche, Trine Foldager aamma Stephanie Marie Fiskeri peqataapput.

MR-lov 2018-imi oqaluuserisassanut ilaapput internettimi kinguaassiutitigut atonerluinermut meeqqat illersorneqarnerat, Nunani Avannarlerni politiit suleqatigiinnerat, #metoo, ingasattumik persuttaaneq tassani arnat inissisimanerat, kiisalu nunani avannarlerni inatsisitigut suleqatigiinnerup nukittorsarneqarneranut nalunaarusiaq Inge Backerimii.

EK-lov

Naalackersuisoqarfiup Kirsten Olesen aamma Kasper Bøgh Jensen Københavnimi ulloq 10. paril 2018-imi EK-lovimi peqataasut aallartippai.

Kalaallit Nunaannit pingaartumik uku soqutigineqarput:

Lundimi 31.5. - 1.6. 2018-imi MR-LAG-imi ataatsimiinnissap piareersarneqarnera pillugu immikkoortoq, ilaatigut meeqqanik innarliisarneq sammisanut ilaalluni.

2019-2022-imut suleqatigiissutissat pillugit immikkoortoq, Kalaallit Nunaannit akuerineqartoq.

Inatsisitigut suleqatigiinnerup nukittorsarneqarnera pillugu nalunaarusiaq pillugu immikkoortoq, EK-mi tamanut tusarniutigalugu nassiunneqarsimasoq. Kalaallit Nunaata isummani nalunaarutigai, nunani avannarlerni nunanut allanut assingusut. Aalajangiisoqarpoq tusarniaanermi akissutissamut

missingiummik allattoqarfik suliaqassasoq, nunanut ataasiakkaanut kingusinnerpaamik 23. apriliimi nassiunneqartussaq oqaaseqarnissamullu nunat sapaatip akunneranik piffissalernerqassallutik.

5.4 Nunani Avannarlerni Meeqqanut Inuusuttunullu komité (NORDBUK)

Komite MR-SAM-imit (nunani avannarlerni suleqatigiinnermut ministerit) pilersinneqarpoq Namminersorlutillu Oqartussat sinniisuat piffissami Isumaginninnermut, Ilaqutariinnut Inatsisinillu Atuutsitsinnermut Naalackersuisoqarfimmi inissisimalluni. Siunissami sinniisooq Ilinniartitaanermut, Kultureqarnermut Ilageeqarnermullu Naalackersuisoqarfimmi inissisimassaaq.

NORDBUK tassaavoq Nunani avannarlerni Ministerit siunnersuisoqatigiivini meeqqanut inuusuttunullu tunngasuni tamani siunnersuisartoq ataqatigiissaarisartorlu. NORDBUK makkununga tapersiissaaq:

- Nunani Avannarlerni meeqqat inuusuttullu inuuneranni atugassarititaasut pillugit ilisimasani katersinnermut siammarterinnermullu
- Nunani avannarlerni Ministerit siunnersuisoqatigiivini meeqqat pisinnaatitaaffiisa inuusuttullu isiginiarneqarnissaannut ilanngutititsinissap siuarsarneqarnissaanut
- Meeqqat inuusuttullu namminneq suleqatigiittarnerat aammalu tamat oqartussaassuseqarnerinik sulinnernut peqataanerannik tapersersuinnermut

2016-imi Nunat Avannarliit Siunnersuisooqatigiit meeqqat inuusuttullu pillugit susassaqarfimmut anguniagassaq isumaqatigiissutigaa ima taaguutilik: *Meeqqat inuusuttullu Nunani Avannarlerni – Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivini ingerlataqarfimmi assigiinningsuni killiffik 2016-2022*. Periusissiami Nunat Avannarliit meeraalluni inuusuttuullunilu nunarsuarmi najugaqarfiit pitsaanerpaajunissaat pillugu Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivisa takorluugaannik sulinnermut sammivinnik allaaserinnittoqarpoq. Periusissiap pingaarnertut siunertaa tassaavoq immikkoortuni tamani meeqqanik inuusuttunillu isiginninnerup ilanngunneqarnissaa.

NORDBUK-ip kaammattuutai tunuliaqutaralugit Issittumi meeqqanut inuusuttunullu pissutsinik misissuinnerup (atuakkatigut misissuineq) naammassineqarnissaanut MR-SAM 2016-ip naanerani issittummi suleqatigiinnermut suliniutiit DKK 0,2 mio.-nik tunniussaqqarpoq. Atuakkatigut misissuineq upernaq 2018-imi tamanut saqqummiunneqarpoq. Atuakkatigut misissuinnerup qulequtaraa "A scoping review: Well-being among indigenous and youth in the Arctic - with a focus on Sami and Greenland Inuit". Misissuinnerup Issittumi meeqqat inuusuttullu atugarliortut pillugit ilisimasat aqqissuunneqarput ilaatigut immikkoortunut naleqqiullugit: persuttaaneq, atornerluineq, tarnikkut timikkullu peqqissuunneq atugarissaarnerlu.

Norgep 2017-imi siulittaasuunerani suleqatigiinnermi suliniutip ilaatut una suliarineqassaaq: "Naligiissitaq pillugu peqatigiinneq – Nunat Avannarliit nukittunerusut: Nunani avannarlerni naligiissitaanikkut suleqatigiinnermut 2015-2018-imit suleqatigiinnermi suliniutit" uumissuilluni oqaaseqartarnernut suliniuteqartoq. Isumaginninnermut, Ilaqutariinnut Inatsisinillu Atuutsitsinnermut Naalackersuisoqarfik, tassunga ilanngullugu Kalaallit Nunaata NORDBUK-imi sinniisua, uumissuilluni oqaaseqartarnerit pillugit ataatsimeersuarnermi atorfilittatigut peqataavoq "Counting Hate: Nordic conference on Hate Speech" Norgemi Stavangerimi, ulloq 21. juni 2017. Ataatsimeersuarnermi uumissuilluni oqaaseqartarnernut sulinerit pillugit ilisimasat misilittakkallu paarlaaqatigiiffiupput.

5.5 Nunat Avannarliit Siunnersuisoqatigiivisa 69-issaani peqataaneq 2017-imi katersuunneq

Isumaginninnermut, Ilaqutariinnermut, Naligiissitaanermut Inatsisinillu Atuutsitsinnermut taamanikkut Naalackersuisoq Sara Olsvig Nunat Avannarliit Siunnersuisoqatigiivisa 69-issaannik

naapinneranni peqataavoq. Helsinki, Finlandimi ulloq 31. oktober-2. november 2017-imi katersuunneq.

Naalackersuisoq Sara Olsvig Naalackersuisut siulittaasuata tulliatut aamma Isumaginninnermut, Ilaqutariinnermut, Naligiissitaanermut Inatsisinillu Atuutsitsinnermut Naalackersuisutut peqataavoq.

Naalackersuisoq Sara Olsvig ataatsimiinnerni arlalinni peqataavoq, soorlu statsministerit kisimiillutik ataatsimiinneranni, statsministerit Nunat Avannarliit Siunnersuisoqatigiivisa Siulittaasoqarfiannik ataatsimeeqateqarnerat kiisalu nunat marluk, tassalu Åland aamma Savalimmiut, naalackersuisuisa siulittaasuunik ataatsimeeqateqarnerit.

Nunat Avannarliit Siunnersuisoqatigiivisa katersuunneranni ilaatigut meeqqat inuusuttullu, innarluutillit naligiissitaanerlu pillugit nunat avannarliit suleqatigiinnerat pillugu nunat avannarliit nassuiaataat saqqummiunneqarput. Ataatsimoortumik nassuiaatit pillugit kingorna oqallinnermi Naalackersuisoq Sara Olsvigi arlalinnik ilanngussaqqarpoq, tassunga ilanngullugit nunat avannarliit suleqatigiinnerisa pingaaruteqarnera, kiisalu nunani avannarlerni suleqatigiinnermi Issittup annertunerusumik isiginiarneqarnissaa.

5.6 Nordic Forum on Disability: Human rights, disability and research

Ataatsimeersuarnermi "Nordic Forum on Disability - Human rights, disability and research" naalackersuisoqarfik ulluni 16.-18. oktober 2017-imi peqataavoq. Ataatsimeersuarneq Stocholmimi ingerlanneqarpoq aamma Nordisk Velfærdscenterimit aamma peqataanermut sverigemi oqartussanit aaqqissuunneqarpoq, tassaasoq innarluutilinnut tunngasut iluanni suliaqartoq sverigemi isumaginninnermut naalackersuisoqarfiup ataani suliffeqarfik.

Ataatsimeersuarnermi NP innarluutillit pillugit isumaqatigiissutip nunani avannarlerni nunanit atulersinneqarnera isiginiarneqarpoq. Pingaartumik pissarsiarineqarsinnaaneq aamma inatsimmi naligiinnermut tunngasut immikkoortoq 9 aamma 12 isiginiarneqarput. Ataatsimeersuarnermi immikkut isiginiarneqartoq tassaasimavoq inuit innarluutillit aamma innarluutillit peqatigiiffiisa suliniutit aaqqiinerillu nutaat piareersarneqarnerini annertunerusumik ilanngutitarnissaannik pisariaqartitsineq. Oqartussaniit, ilisimatuunit peqatigiiffinniillu ilanngussisoqarpoq, tassunga ilanngullugu suliatigut sunniuteqarluartunillu suliniutit saqqummiunneqarneri, isumaqatigiissutip atulersinnissaanut iluaqutaasinnaasut.

Ataatsimeersuarnerup nanginneratut isumaqatigiissummi immikkoortoq 19 pillugu isumasioqatigiissitsisoqarpoq, tassani pineqarluni nammineq inuuneqarnissamut pisinnaatitaaffeqarneq aamma allat atugaat assigalugit inuiaqatigiinni ilanngussinnaaneq. Isumasioqatigiinnermi ilinniartitaanermi sulinermilu peqataanissamut periarfissat immikkut isiginiarneqarput. Innarluutillit akornanni ilinniarnerni sulinernili peqataasarnerit annertussusaat pillugit maannakkut ilisimatusarnerit saqqummiunneqarput. Aammattaaq inuit innarluutillit nalinginnaasumik suliffeqarfinni iluatsilluartumik ilanngunneqarnerinut inuussutissarsiortuniit assersuutit saqqummiunneqarput.

Kalaallit Nunaat Naalackersuisoqarfimmit sinniisutigut peqataavoq aamma Kalaallit Nunaanni innarluutilinnut tunngasuni maannakkut suliniutit unamminartullu pillugit saqqummiussisoqarluni.

5.7 Nordisk Velfærdscenterimiit tikeraartoqarneq

Naalackersuisoqarfik marts 2018-imi Nordisk Velfærdscenterimiit sinniisunik marlunnik tikeraartoqarpoq. Sinniisut taakku marluk sulinermi aporfiit pillugit nunat avannarliit suleqatigiinnerannut siunnersuisoqatigiit ataatsimiinnissaasa, august 2018-imi Sisimiuni ingerlanneqartussap pilersaarusiortnerannut piareersarneranullu atatillugu Nuummur Sisimiunullu tikeraarput.

5.8 Meeraanermi kinguaassiutitigut atorneerlunneqarnerup kingorna kingunerlutsitsinerit pillugit nunani avannarlerni attaveqaatit

Ulluni 27.-28. november 2017-imi Meeraanermi kinguaassiutitigut atorneerlunneqarnerup kingorna kingunerlutsitsinerit pillugit nunani avannarlerni attaveqaatini isumasioqatigiinneq siulleq Københavnimi ingerlaneqarpoq. Meeraanermi kinguaassiutitigut atorneerlunneqarnerup kingorna kingunerlutsitsisunut nunani avannarlerni suliniutit aqqissuunneqarneri imarisaalu isumasioqatigiinnermi isiginiarneqarput. Tassunga atatillugu kalaallit nunaanni angalasartut 2013-imi Kalaallit Nunanani illoqarfinni aqqaneq marlunni nunaqarfinnilu marlunni kinguaassiutitigut atorneerlunneqarnerup kingorna kingunerlutsitsisimasut inuit 550-it missaannik katsorsaasimasut pillugit saqqummiusseqqullugu Isumaginninnermut Aqutsisoqarfik qinnuigineqarsimavoq.

Angalaqatigiit ukiup ataatsip ingerlanerani sapaatip akunnikkaartumik illoqarfinni tamaniittarput, tassani inunnik kingunerlutsitsisimasunik ataatsimoortumik ataasiakkaarlugillu katsorsaanssamik neqerooruteqartarlutik. Taakku saniatigut illoqarfimmiinnerup nalaani sumiiffimmi suliatigut ilinniarsimasunik pikkorissaanissaq neqeroorutigineqartarpoq, assersuutigalugu attaveqaatit ataatsimiittarnerini, pikkorissarnerit imaarsaanerillu.

"Kalaallit Nunaanni ingerlatseriaaseq" nunani avannarlerni nunanut annertuumik soqutigineqarpoq. Nunat Avannarliit Siunnersuisoqatigiivisa Nunat Avannarliit Siunnersuisooqatigiit 2015-imi ataatsimiinneranni inassuteqaat saqqummiuppaat, matumani Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivisa (MR-S) kalaallit iliuuserisartagaat atorlugu Nunani Avannarlerni tamani suliniut ingerlatissagaat.

Meeraanermi kinguaassiutitigut atorneerlunneqarsimasut inersimasut pillugit suliniutit pitsaanerulersinniarlugit Nunanut Avannarlernut Ministerit Siunnersuisoqatigiivi 1. januar 2017-imiit kinguaassiutitigut atorneerlunneqarnerup kingorna sunniutit pillugit ataqatigiiffimmik pilersitsisimapput. Attaveqatigiinni siunertaq tassaavoq meeraanermi kinguaassiutitigut atorneerlunneqarnerup kingorna inersimasunut kingunerlutsitsisimasunut suliniutit nukittorsarnissaat, nunani avannarlerni assigiinngitsuni ilisimasatigut paarlaasseqatigiinnikkut aamma misilittakkatigut paarlaasseqatigiinnikkut.

Attaveqatigiiffimmi peqataasut oqartussani oqartussallu suliffeqarfiini kiisalu kingornatigut sunniutinik suliaqartut suleqatigiiffimmi immikkoortumi ingerlataqartuupput pingaarutillit.

Attaveqatigiinni isumasioqatigiinnerup tullia november 2018-imi Islandimi ingerlanneqassaaq.

6. Peqqissutsimut Iisimatusarnermullu Naalackersuisoqarfimmiit ilanngussat

6.1 Isumaginninnermut Peqqissutsimut politikkimut Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivi (MR-S)

Ulloq 24. aprili Inatsisartunut qinersisoqarnissaanik nalunaaruteqarneq pissutigalugu Uppsalami Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivisa ulloq 22. marts 2018-imi ataatsimiinneranni Peqqissutsimut Nunanilu avannarlerni suleqatigiinnermut Naalackersuisoq peqataangilaq. Kisiannili oqaluuserisassani immikkut pingaarutillit pissutigalugit Naalackersuisoqarfimmi pisortaq peqataalluni. Ataatsimiinnermi Arjeplogimi isumaqatigiisummi allannguut aammalu nakkutilliinnermut apeqquut oqaluuserineqarput ("Overenskomst om fælles nordisk arbejdsmarked for visse personalegrupper inden for sundheds- og veterinærvæsenet"). Matumani siunertaavoq napparsimasut isumannaatsuunissaasa pitsangorsarnissaanik kissaateqarneq, aammalu marloqiusamik aqutsisoqarfeqarnissaq pinaveersaarniarlugu, EU-mi akuerineqartarnermut malitassap nutaanngorsakkap nunani avannarlerni atulersinneqarnerata kingunerisaanik.

Arjeplogimi isumaqatigiisummi malittarisassiuunneqarput nunani avannarlerni peqqissutsimut sulisorisat piginnaatitat assigiisumik akuerineqartarnissaat, aammalu nunat taakku akornanni nakkutilliinnermit paasissutissanik paarlaasseqatigiittarnissaq pillugu. Arjeplogimi isumaqatigiisutitip allangortinnissaa pisariaqarpoq, Savalimmiormiut kalaallilu peqqissaasutut sundhedsassistentitullu ilinniagallit nunani avannarlerni allani sulilersinnaanissaat qulakkeerniarlugu, EU-mi innuttaasunut atugassarititaasut assigalugit. Aammattaq nunani avannarlerni allani peqqissaasutut aamma social- aamma sundhedsassistentit ilinniagallit Kalallit Nunaani Savalimmiunilu sulilersinnaanerisa ammaanngussamat.

Aalajangiisoqarpoq nunani avannarlerni nunat akornanni siunissami paasissutissanik paarlaasseqatigiinnermik malittarisassaqaartitsisumik inaarutaasumik missingersuusiormi sulineq danskinit aqunneqarluni ingerlaqqissasoq. Matumani ilaatigut qulakkeerniarneqarpoq nakkutilliinnermit paasissutissanik pingaarutilinnik paarlaaqatigiittarnikkut nunat avannarliit suleqatigiinnerisa napparsimasut isumannaatsumik inissisimanerisa iluaqusernissaa pillugu. Ilaatigullu qulakkeerniarlugu pisariaqanngitsumik allaffissorneq pileqqunagu, ilaatigut nunat avannarliit EU-llu akornanni marlunnik assingusunik ingerlataqarnerisigut Naalackersuisoqarfik suleqatigiisitaliami sinniisuutitaqarpoq suleqataallunilu.

6.2 Nunani avannarlerni nakorsaatitigut suleqatigiinneq

Kalaallit Nunaat nunani avannarlerni killeqarfinni aporfiit pillugit siunnersuisoqatigiinni peqataavoq, ilaatigut nunani avannarlerni nunat akornanni niueqatigiinnermi nakorsaatit akiinut sunniutaasinnaasut aporfiit peerneqarnissaannik suliaqartoq. Nunani Avannarlerni piumasagaataavoq nakorsaatit nunami oqaatsit atorlugit allagartalersugaassasut aamma nunami oqaatsit atorlugit atuisunut ilitsersuutitaqartassasut. Kalaallit Nunaat, Islandi aamma Savalimmiut peqatigalugit, immikkut arajutsinaveersaarput taamaalilluta imatut inissisimaleqqunata siunissami nakorsaatit pillugit nalunaaqutsersuinnermi malittarisassaqaalernata, innuttaasutta atorfissaqartitaannik nakorsaatinik pisinissamik ajornanerulersitsisu imaluunniit akisunerulersitsisut. Naalackersuisoq, Savalimmiuni aamma Islandimi naalackersuisoqatit peqatigalugit, sulinnermi tassannga malittarinneqqissaarpoq, nunani avannarlerni peqqissutsimut ministerit allat peqatigalugit akisuallaanngitsunik pisiariuminaanngitsunillu siunissami malittarisassaqaarnissarput sulissutigineqarlutik.

6.3 Nunani Avannarlerni Peqqinnissakkut upalungaarsimaneq

Ministerit Siunnersuisoqatigiivisa 2017-imi ataatsimiinneranni aalajangerneqarpoq Nunani avannarlerni peqqinnissakkut upalungaarnissamut suleqatigiit (Svalbardgruppen)

piginnaatitsissutaat annertusineqassasoq. Svalbardgruppenip sulinera Nunat avannarliit Peqqissutsikkut upalungaarsimaneq pillugu Isumaqatigiisummit tunngaveqarpoq. Peqqissutsikkut upalungaarsimaneq pillugu Isumaqatigiisuteqarnermut siunertaavoq nunat avannarliit akornanni suleqatigiinnissamik tunngavissiiisussa q peqqissutsikkut upalungaarsimanerup piareersarnissaanut ineriartortinnissaanullu atatillugu, ajornartoornerut ajunaarnersuaqarnernullu attuumassuteqartunik aqutsisinnaanermut tunngatillugu. Matumunnga ilanngullugu pinngortitami ajunaarnersuit ajutoornerillu ilaatigut uumassusilinnit kemimillu aallaavillit aammalu radiup qinngorneri. Svalbardgruppip sulinera imatut annertusineqarpoq aamma isumaginninnikkut upalungaarsimaneq ilanngunneqarluni, ikuallannermi ajoqusersimasunut arlalinnut atatillugu suleqatigiinnerup saniatigut. Siusinnerusukkut norgep siulittaasuuneranit aqunneqartumik periusissiaq nutaaq inaarutaasumik suliarineqarlunilu akuerineqarsimalerpoq.

6.4 Nunat Avannarliit Killiit Peqqissutsimut ministeriisa ukiumoortumik ataatsimiinnerat

2010-imi nunat taakku pingasut akornanni - Island, Savalimmiut aamma Kalaallit Nunaat - suleqatigiinnissamut isumaqatigiisummik peqqissutsimut ministerii atsiugaqarput.

Isumaqatigiisuttip siunertaraa peqqinnissamut tunngasut iluanni suleqatigiinnerup nukittorsarnissaa ineriartortinnissaalu. Ukiukkaartumik ataatsimiinnertigut, oqaloqatigiinnertigut, isummanik ilisimasanillu paarlaaqatigiinnertigut suleqatigiinneq siuarsarniarneqarpoq. Ministerit suleqatigiissitanik ataatsimiititalianilluunniit Peqqinnissaqarfiup iluani suliniutit assigisaasaluunniit suliaasaannik qulaajaasussanik suliarinnittussanilluunniit pilersitsisinnaassapput.

Matumani isumaqatigiisutaavoq nunani avannarlerni killerni peqqissutsimut ministerit ukiumut ataasiarlutik ataatsimiittarnissaat. Nunat avannarliit killiit peqqissutsimut ministerii ulluni 27. - 29. augsut 2017-imi Nuummi ataatsimiippat. 2018-imi ataatsimiinnissaq 28.-30. augustimi Islandimi inissinneqarpoq.

6.5 Nunat Avannarliit Puigortunngortunut attaveqaataat

Nunat Avannarliit Puigortunngortunut attaveqaataanni Naalakkersuisoqarfik peqataasarpoq.

Nunat Avannarliit Puigortunngortunut attaveqaataat 2015-imi pilersinneqartoq tassaavoq nunami oqartussanut nunanilu tamalaani immikkut ilisimasalinnut attaveqaat, nunani avannarlerni nunani aamma immikkoortuni namminersortuni *periusissiatigut puigortunngortunik suliaqarnermi piginnaasatigut ilisimasatigulluunniit eqiteriffik.*

Suleqatigiinneq nunani avannarlerni nunani aamma immikkoortuni namminersortuni puigortunngortut pillugit periusissianik aamma puigortunngortunik isumassuinnermut suliatigut najoqqutassianik *aallaaveqartoq* kiisallu puigortunngortunut attuumassuteqartunik EU-mik aamma WHO-mik suleqateqartoq.

Nunat Avannarliit Puigortunngortunut attaveqaataanni *ilaasortat* annerpaamik oqartussanut imaluunniit immikkut ilisimasalinnik ataatsinut inuit marluusinnaapput. Sammisatigut attaveqaatinut ataqatigiissaarisooq (takujuk ataaniittoq) Nunat Avannarliit Puigortunngortunut attaveqaataanni ilaasortat allat assigalugit peqataasarpoq. Attaveqaatinut Nordens Velfærds Centeri *allattoqarfiuvoq*, nunani avannarlerni nunani tallimani aamma immikkoortuni namminersortuni pingasuni attaveqaatinut patajaatsumik sinniisuuneq sapinngisamik inissinneqartarluni.

6.6 Nordens velfærdscenteri

Ulloq 3. oktober 2018-imi Nordens velfærdscenteri nunat inoqqaavi aamma puigortunngorneq pillugu ataatsimiisaaq. Tassunga atatillugu puigortunngorneq pillugu pilersaarummik Kalaallit Nunaata sulinera pillugu Peqqissutsimut Ilisimatusarnermullu Naalakkersuisoqarfik saqqummiussissalluni immikkoortumilu ukiuni aggersuni pilersaarutit oqaluttuarissallugit.

Kommuneqarfik Sermersuup puigortunngortunut ataqatigiissaarisua peqataassaaq, kiisalu saqqummiussissalluni.

6.7 Peqqinnissaqarfiup Islandimik suleqateqarnera

2014-imi Nunani Avannarlerni Killerni Peqqissutsimut ministerit ataatsimiinnerannut atatillugu Kalaallit Peqqinnissaqarfiat aammalu Islandimiut Landspítalið pingaarnertut suleqatigiinnissamik isumaqatigiissuteqarput. Suleqatigiinnissamut isumaqatigiissuteqarnikkut siunertaavoq kalaallit napparsimasut Islandimi suliaritittarnissaat pillugu suleqatigiissutip nakussassarnissaa annertusarnissaalu. Isumaqatigiissutip ammaappaa isumaqatigiissummut ilassutinik pilersitsisinnaaneq siunissami atuuttussamik napparsimasut immikkuullarissumik nappaatillit eqqarsaatigalugit. 2015-imi Peqqissutsimut Naalakkersuisup aamma Islandimi peqqissutsimut ministerip ataatsimiinneranni isumaqatigiissutigineqarpoq Islandip Kalaallillu Nunaata akornanni suleqatigiinneq nakussassarneqassasoq ministereqarfiit marluk taakku akornanni suleqatigiinnissamut isumaqasiornikkut. Suleqatigiinnissamut isumaqatigiissuteqarnikkut siunertaavoq peqqinnissaqarfiup iluani immikkut misilittakkaminnik ilisimasaminnillu iluaquseqatigiinnissaq, matumunnga ilanngullugu inatsisiliornikkut aammalu inatsisitigut aaqqitassatigut.

Isumaqatigiissut pingaarnertigut suleqatigiinnissamut isumaqatigiissummik aallaaveqarpoq: ”Avannaamioqatigiit Killerni peqqissutsikkut ministerit akornanni suleqatigiinneq pillugu isumaqatigiissut”, taanna juni 2014-mi atsiorneqarluni. Suleqatigiinnissamut isumaqatigiissuteqarnikkut Avannaamioqatigiit Killerni aalajangiinerit erseqqissarneqarput, aamma Avannaamioqatigiit Killiit peqqinnissakkut suleqatigiinnerisa annertunerusumik nukittorsaanissaq pillugu politikkikkut siunertaqarneq.

Isumaqatigiissummut ilassutinik periarfissat Islandimik tullissaanik Nunani Avannarliit Killerni peqqissutsimut ministerit ataatsimiinnissaanni oqaluuserineqarnissaat naatsorsuutigineqarpoq.

August 2017-imi Nuummi ataatsimiinnermi taamatut suleqatigiinnissamut isumaqatigiissutip nutarterneqarsinnaanera oqallisigineqarpoq, taanna august 2018-imi oqaluuserisassaniittussaalluni.

7. Inuussutissarsiornermut Nukissiornermullu Naalackersuisoqarfimmiit ilanngussineq

7.1. Piujuartitsinermik tunngaveqartumik siuariatornermut ministerit siunnersisoqatigiivi (MR-VÆKST)

Inuussutissarsiorneq isiginiarlugu ulloq 15. maj 2018-imi Stockholmimi ministerit siunnersuisoqatigiivisa ataatsimiinneranni (MR-VÆKST) pingaarnertut sammineqartut tassaasimapput Piviusuusaartumik Silappaarissuseq (Artificial Intelligence), Nordic Smart Government 3.0, piujuartitsinermik tunngaveqartoq assartuineq nuttarsinnaanerlu digitalinngorsagaq unammillersinnaasoq aamma takornariaqarnermut pilersaarutip malitseqartinnera 2017-imi aallartinneqartoq.

Sammasat inuussutissarsiornikut nutaaliornikkullu politikkimut 2018-2021-imut suleqatigiinnissamut suliniutinit tapersorsorneqarput, ilaatigut suliffeqarfinnut sukkasuumik allangortiterisinnaaneq nunarsuarmilu niuernissamut periarfissat pitsaaneruleneri pingaarnertut sammisanut ilaasimallutik.

Inuussutissarsiornermut ministerit aalajangersimapput piviusuusaartumik silappaarissuseq pillugu nunat avannarliit inuussutissarsiornikkut suleqatigiinnerat nukittorsarneqassasoq, immikkoortumi nunani immikkut ilisimasallit ilanngutitinneqarnerisigut, tamannalu aqutigalugu ilisimasat misilittakkallu avitseqatigiiffigalugit kiisalu immikkoortut suleqatigiiffiusinnaasut misissorlugit.

Taakku saniatigut inuussutissarsiornermut ministerit aalajangiippat Nordic Smart Government 3.0 suliniut aallartinneqassasoq, Nunani Avannarlerni assigiinngitsuni paasissutissanik ingerlaannartumik, silappaarissuumik isumannaatsumillu avitseqatigiittarnermik pilersitsisussa, ilaatigut digitalikkut ataqatigiissunik aaqqiinernik pilersitsisoqarneratigut.

Ataatsimiinnerni aamma piujuartitsinermik tunngaveqartumik assartuineq nuttarsinnaanerlu digitalikkut unammillersinnaasup sulissutiginera aallartinneqarpoq. Immikkoortumi tassani nunani avannarlerni suleqatigiinnikkut NP-p piujuartitsinermik tunngaveqartumik 2030-imut anguniakkamut sukkanerusumik allannguneq qulakkeerneqarsinnaavoq peqatigisaanillu suliffeqarfiit unammillersinnaassusiat nukittunerulersillugit.

Kiisalu ministerit aalajangiillutik takornariaqarnermi kisitsisitigut paasissutissat pillugit nunani avannarlerni suleqatigiinnerup nukittorsarnissaanut periarfissat misissorneqassasut tamatumalu saniatigut immikkoortumi aalajangersimasumik suliniut pitsaanerulersinneqassasoq. Tassani digitalinngorsaneq takornariaqarnermi pilersaarummi erseqqinnerulersinneqassaaq, ministerinit 2017-imi aallartinneqartoq.

7.2. Inuussutissarsiornermut atorfilittat ataatsimiititaliaat

EK-N-imi sulineq inuussutissarsiornermut nutaaliornermullu politikkimu 2018-2021-imut suleqatigiiffiussusianik aallaaveqarpoq. Suliniutit immikkoortut pingaarnertit ukuupput.

1. allangortitsinermut sukkasuumik piareersimanissaq qulakkeerlugu
2. nutaaliorsinnaaneq unammillersinnaassuserlu pitsaanerulersillugit
3. nunarsuarmi niuerfinni periarfissat pitsaanerusut

Allangortitsinermut sukkasuumik piareersimasinnaanerup qulakkeerneqarnerani teknologiini immikkoortut nutaat iluanni siuttuunissaq pillugu suleqatigiinnermut attuivoq. Tassani sulineq suliffeqarfiit amerlanerit digitalinngortitsisimanissaat, suliffeqarfiit (piujuartitsinermik

tungaveqartumik) niuernermi tungaviinik ineriartortitsinermi ingerlaannartunik imaluunniit digitalikkut aaqqiinernik atuinissaat pillugu suleqatigiinnermik malitseqassaaq.

Unammillersinnaassutsip pitsaanerulernerata assersuutigalugu piujuartitsinermik tungaveqartumik pisortat pisiortornerisa inerisaallutillu suliniutaasa pitsaaningortinnerisigut nutaaliordermut pisortat ingerlatsinerat qulakkiissavaa. Suliffeqarfinnut nutaaliortunut nunat killeqarfii aporfiginagit annaaratarneqarsinnaasunik aningaasaliisernerup ajornanginnerunissaanut aporfiit suunerinik aamma periarfissanik misissuinissamut nunat avannarliit suleqatigiilernissaat siunertaavoq.

Kiisalu suleqatigiinnermi suliniutit nunarsuarmi niuerfinni periarfissat aamma nunarsuarmi nalitusaaviit pitsaanerulersissavaat. Tamanna pissaaq nutaaliorderup iluani nunarsuup immikkoortuani siuttutut Nunat Avannarliit aalajangiussimanerisigut ineriartorteqqinnerisigullu, avammut niuernermik annertunerulersitsisinnaasumik nunani allani aningaasaliisartut piginnaasaqartullu amerlanerusut pilersitsilernerisigut. Tamatuma saniatigut nunani tamalaani niuerfinnut naleqqiullugu Nunat Avannarliit ataatsimoortutut ingerlataqarnerat isiginiarneqarnerussaaq.

Nordmin

Nordmin tassaavoq nunat avannarliit attaveqatigiiffiini suliniut piujuartitsinermik tungaveqartumik aatsitassanik isiginnittoq. Nordmin Sverigep 2013-imi siulittaasuuffiani aallartinneqarpoq, marts 2017-imi naammassineqarnissaa siunertaralugu. Aningaasat atorveqannigitsut pissutigalugit sulineq 2017-ip naanissaata tungaanut ingerlavoq, taamaattumillu maannakkut naammassineqarluni.

Nordminimi suliniutit tamarmiusut 30 mio. DKK-inut inissinneqarsimapput. Suliniut aatsitassarsiorfiup atuuffiani isiginiagassanik siamasissunik isiginnissimavoq, misissuinnermiit piiaanermut matuneqarneranullu pilersitseqqinnermullu. Tamatuma nanginneratut misissuilluni sulinerit (suliniutit arfinillit), suliniutit piareersarnerisa (suliniutit aqqanillit), isumasioqatigiinnerit (aaqqissuussinerit arfineq pingasut) aamma pikkorissaanerit assigiinngitsut (PhD-t pingasut aamma masteritut ilinniarnermut tungasoq ataaseq) iluanni immikkoortunut pingaarnernut sisamanut aningaasatigut tapiisoqarsimavoq.

Nordmin pillugu nalilersuilluni december 2016-imi nalunaarusiortoqarpoq maannakkullu piffissamut tamarmiusumut 2013-2017-imut Nordmin pillugu nalunaarusiaq tamarmiisoq pigineqalerluni. Inernerit Nordmin-ip nittartagaani www.itu.se -mi nassaarineqarsinnaapput.

Nunani Avannarlerni Nutaaliorderneq (NI)

Nunani Avannarlerni Nutaaliorderup siunertaraa piujuartitsinermik tungaveqartumik siuariartornermut nunarsuup immikkoortuani Nunat Avannarliit siuttuunissaannut ikiuunneq sulinermilu tassani nunani avannarlerni suliffeqarfinni suliaqartarneq, nutaaliorderneq unammillersinnaassuserlu siuarsaasoqarluni. Nunani Avannarlerni Nutaaliorderup siunertani angussavaa suliniutit pilersaarutillu pilersinnerisigut, attaveqarfinnik pilersitsinikkut, ilisimasanik nutaanik pissarsinikkut, suleqatigiiffigineqartut iluanni aaqqissuussinerit ammasut assigiinngitsut naammassisarnerisigut aamma NI-p nammineq periusissiatigut.

Inuussutissarsiornermut nutaaliordermullu politikkimut 2018-2021-imut suleqatigiiffiusut aamma pingaarnertut sammisat pingasut tapersersorniarlugit NI 2019-ip ingerlanerani suliniutit arlallit atulersissavai.

Isiginiarneqassapput 1) nutaaliorsinnaanerup unammillersinnaassutsillu nukittorsarneqarneri, 2) Nordic Value Creations 2030 aqutugalugu kaajallaasumik aningaasaqarneq tapersersorlugit aamma 3) Nordic Health, Demography and Quality of Life atulersillugu.

Digitalinngorsaaneq piujuartitsinermillu tunngaveqarneq pingaaruteqartuussapput, soorlu aamma suliniutini tamani NP 2030-imut piujuartitsinermik tunngaveqarnermi anguniagaanut aaqqissugaasumik innersuussisoqartassasoq.

Nunani Avannarlerni Nutaaliorneq 2019-ip ingerlanerani pingaarnertut suliniutini Nordic Sustainable Cities aamma Nordic Sustainable Health and Welfare Solutions naammassissavai.

Tamatuma saniatigut piujuartitsinermik tunngaveqartumik, nutaaliornermik digitalinngorsaanerlu isiginiarlugit takornariaqarnerup salliutinneqarnera pillugu MR-Vækstip aalajangiineranik malitseqartitsineq isiginiarneqassaaq, kiisalu nunani avannarlerni suliffeqarfinnut allaffissornikkut nammakkiutit ikilisinneqarnissaat isiginiarlugit Nordic Smart Government 3.0 naammassineqassalluni.

Nunani Avannarlerni Nutaaliorneq MR-Vækstimi aamma EK-N-imi aalajangiiffigineqartut suliassarpasuit sularinerannut ingerlatsivittut atorneqassaaq. Ukiumut missingersuutit 70 mio. DKK-t missaaniipput.

Nunani avannarlerni avammut niuernermut pilersaarutinit aningaasaateqarfik (Nopef)

Nopef-ip EU- aamma EFTA-p avataani nunami pilersitsisoqarnissaa siunertaralugu nunani avannarlerni suliffeqarfiit mikisut akunnaatsumillu angissusillit misissuisarnerit aningaasalersorpai ukiumut 15 mio. kr.-it missaannik missingersuuteqartoq. Nopef-ip taarsigassarsianik piumasagaatitalinnik aningaasaliisarpoq misissueqqaarnerit naammassineqarnissaata tungaanut tapiissutit allangortinneqarsinnaasut. Suliffeqarfiit qinnguteqartut Nopef-ip isiginiarfiisa arlaanni minnerpaamik ataatsimi sammisaqartariaqarpoq.

- Piujuartitsinermik tunngaveqarluni siuariartorneq, avatangiisitigut teknikki aamma nukik ataavartoq
- Nunani avannarlerni nutaaliorneq siunissamilu suliffeqarfiit
- Peqqinnissaq atugarissaarnerlu

Nopef-ip taarsigassarsianik piumasagaatitalinnik aningaasaliisarpoq misissueqqaarnerit naammassineqarnissaata tungaanut tapiissutit allangortinneqarsinnaasut. Pilersaarut nunami pilersaarusiorfiusumi suliffeqarfimmik pilersitsinermik kinguneqarsimappat taarsigassarsiat 100 %-imik isumakkeerutigineqarsinnaapput. Pilersaarut suliffeqarfimmik pilersitsinermik kinguneqarsimangippat, taarsigassarsiat 50 %-ii tapiissutit allangortinneqarsinnaapput.

2014-imi aamma 2017-imi pilersaarutinit akuerineqarsimasunit pilersaarummik piginnittut kalaallit nunaanni nalunaarsorneqarsimasut suliffeqarfiit ilaasimangillat. Naalakkersuisoqarfik taamaattumik siumut sammisumik kalaallit nunaannut tunngaveqarnerusumik periarfissanik misissuinissamut Nopef-ip allattoqarfianut saaffiginnippoq. Taamaalilluni siumut sammisumik Nopef-imi kalaallit nunaanni peqataatitsinerunissaq siunertaralugu sulinerup aallaqqaataa aallartinneqarpoq.

2017-imi Nopef-ip tapiissutai nunani 33-imi agguarsimapput Asiami 49 %-it, Amerikami Avannarlerni 18 %-it, Afrikami 16 %-it, Amerikami Kujallerni 7 %-it aamma Eorpami 7 %-it. Taarsigassarsiarineqartut 2017-ip naanerani katillugit pilersaarutit 148-puut.

Nopef-ip iliuuseqarnissamut pilersaarutip ilaatut pilersaarutaavoq ukiumut ikinnerpaamik taarsigassarsianut 65-inut aningaasaliisoqassasoq, kiisalu Nunat Avannarliit avataanni nunat avannarliit suliffeqarfiit 35-it pilersinneqarsimassasut. Anguniagaavoq Nopef-ip ingerlatai suliffeqarfinnut 500-inik pilersitsissasut, taakkunannga 80-it Nunanit Avannarlerni. Naatsorsuutigineqarpoq 30 mio. EUR-inik nalilinnik aningaasaliisoqassasoq aamma 100 mio. EUR-

inut avammut niuerneramik/tunisineramik pilersitsisoqassasoq. Ukioq 2017-imi anguniakkat tamarmik anguneqarput - annertunerusumillu.

7.3 Nukissiorneq pillugu atorfilittat ataatsimiititaliaat

Inuussutissarsiornermut Nukissiornermullu Naalakkersuisoqarfik EK-E-mi aalajangersimasumik ilaasortaavoq. EK-E-mi taassumalu ataani ataatsimiititaliani killiffik taamaattumik immikkoortumi tassani siumut sammitinneqassaaq.

Atorfilittat komiteat piffissamut 2018-2021-imut iliuuseqarnissamut suliassani suliaqarpoq.

7.4 Nunarsuup immikkoortuani politikkimut atorfilittat ataatsimiititaliaat

Kalaallit Nunaat EK-R-imut Aatsitassanut, Suliffeqarnermut Nunamullu Namminermt Naalakkersuisoqarfimmi Nuna Tamakkerlugu Pilersaarusiortarnermut Immikkoortorta qarfimmiit aammalu Inuussutissarsiornermut Nukissiuuteqarnermullu Naalakkersuisoqarfimmiit sinniisunik peqataatitaqartarpoq.

Nunarsuup immikkoortuata ineriartornissanut suleqatigiinnermi suliassat nutaat aamma 2017-2020-imut pilersaarut akuerineqarsimapput. Sammisqaqtut pingasut taamaattumi immikkoortut iluanni aallartisarsimapput:

1. Piujuartitsineramik tunngaveqartumik nunap ilaani ineriartorneq
2. Nutaaliorneq aamma nunarsuup immikkoortuani unamminartunut tamanut akiuussin-naasoq
3. Illoqarfiit piujuartitsineramik tunngaveqartut illoqarfinnillu ineriartortitsineq.

Suleqatigiiffiusumi nutaami 2017-2020-imi sammisat tassaanerupput illoqarfinnut/nunaqarfinnut ajornartorsiutinut aamma nunaqqatigiinni inuussutissarsiutinut siuariartorfiusunut naleqqiullugu kalaallit nunaanni atatillugu attuumassuteqarput.

Sulineq immikkoortunut pineqartunut atasuni sammisaqarfiit pingasut aqutugalugit ingerlanneqarpoq. Suleqatigiit nunani tallimani kiisalu Kalaallit Nunaanni, Savalimmiuni aamma Ålandimi nunanit nunarsuullu immikkoortuinit sinniisoqarput. Taakku saniatigut killeqarfinnut ataatsimiititaliaat aamma NORA peqataasarput. Nordregio suleqatigiinnut allattoqarfiuvoq.

Kalaallit Nunaat suleqatigiissitanut Aatsitassanut, Suliffeqarnermut Nunamullu Namminermt Naalakkersuisoqarfimmi Nuna Tamakkerlugu Pilersaarusiortarnermut Immikkoortorta qarfimmiit peqataatitaqartarpoq.

2018-imi anguniagaq tassaavoq sammisaqarfiit pingasut taakku iluini ingerlatat arlallit naammassineqarnissaat.

Sammisaqarfimmi 1-imi ukiuni tulliuttuni 20-30-ini innuttaasut katitigaanerisigut allanngornerit paasiniarlugit sakkussanik pitsaanerusunik sumiiffinni pilersaarusiortartut innuttaasut katitigaanerisigut siumut naatsorsuinissamut ineriartortitsillutillu misissueqqissaassapput. Tamatuma saniatigut ilinniarnermik, suliffimmik imaluunniit sulineramik sungiusartunut inuusuttunut periaatsinik qulaajaallutillu misissueqqissaassapput.

Sammisaqarfik 2 nutaaliornermut aamma nunat immikkoortuinut eqaatsunut atatillugu nunani avannarlerni nunat naapittagaannik unamminartuni politikkimik aaqqiinernillu nutaanik ineriartortitsinermi peqataassaaq. Sammisqaqtut assersuusiusapput, kisitsisitigut paasissutissanik saqqummiussillutik aamma politikerinut attuumassuteqartunut kaammattuuteqarlutik nunarsuup immikkoortuini aningaasaqarnikkut nutaaliornerit kajumissaarlugit ineriartortillugillu, piujuartitsineramik imaanilu aningaasarsiornerup iluani.

Sammissaqartut 3 Nunani Avannarlerni Issittumilu illoqarfinni mikisuni akunnattumillu angissusilinni illoqarfinni ineriartortitsineq pillugu ilisimasat annertusissavai. Illoqarfinni taakkunani illoqarfimmi pilersaarusiornermut unamminartut periarfissallu suunersut paasiniassavaat. Tamatuma saniatigut Nunani Avannarlernut nutserneq illoqarfinni ineriartornermut qanoq sunniuteqarsimanera pillugu ilisimasanik katersissaaq.

Atlantikup avannaani suleqatigiinneq (NORA)

Nunarsuup immikkoortuani ineriartornermut pilersaarusiornermullu Nunat Avannarliit Suleqatigiinnerat 2017-2020 NORAp ingerlataanut sulineranullu sinaakkusiivoq. NORA taamaalilluni atlantikup avannaani nunarsuup immikkoortuani suleqatigiinneq nukittorsarlugulu inerisarpaa, tassa imaappoq Kalaallit Nunaat, Island, Savalimmiut aamma Norgep sineriaa. Pingaarnertut suliassaq tassaavoq nunarsuup immikkoortuani ineriartornermut pingaaruteqartuni immikkoortuni pilersaarutit suleqatigiiffusut tapersorsornissaat.

NORA 2018-imi 6,7 mio. koruunit missaannik missingersuuteqarpoq. 2017-imi pilersaarusiornermut marluk naammassineqarput, taakkunannga pilersaarutit katillugit aqqaneq marluk katillugit 3,6 mio. koruuninik NORA-miit tapiiffigineqarsimallutik.

Pilersaarutitigut qinnuteqaatit maannakkut ingerlasut NORAp pilersaarusiornermut suliniuteqarfisaaq tunngaveqassapput; tassunga ilanngullugit suliffissuit isumassarsisartut, piujuartitsinermit tunngaveqartoq nukissiorneq, uumassusilinnik annertusaarineq, piujuartitsinermit tunngaveqartoq takornariaqarneq, paasissutissiinermi attaveqatigiinnermilu atortut, atugarissaarnermut kiffartuussinerit aamma imaatigut isumannaatsuuneq/upalungaarsimaneq.

NORA piujuartitsinermit tunngaveqartumik aningaasarsiornermut ineriartorfiummik atlantikup avannaata nunarsuup immikkoortuani nukittorsassavaa, piujuartitsinermit tunngaveqartoq oqimaqatigiittorlu inuit katitigaanerisigut ineriartorneq, taamaattumillu atlantikup avannaani nunani pilersaarutitigut suleqatigiinnermi pilersaarusiorluarnermut ingerlataqartutut ingerlatsisutullu sulissalluni.

2018-imi kalaallit nunaannit aqunneqartumik iliuuseqarnissamut pilersaarut atulersinneqassaaq, ilaatigut inuusuttut oqalliffiat 2018 naammassineqassalluni. Pilersaarutit 2018-imi upernaami ukiamilu qinnutigineqarsinnaasut inuusuttunut pilersaarutitut immikkut pingaartitsissapput tamatumalu saniatigut inuusuttut pillugit atlantikup avannaani aqutsisunik ineriartortitsinermit suliniutini sulisoqassalluni.

Ulluni 1.-2. juni 2018-imi Nuummi NORA Region Conference ingerlanneqarpoq ingerlataqarsinnaaneq nutaaliorsinnaanermillu atuartitsineq isiginiarneqarluni. Inuussutissarsiornermut Nukissiornermullu Naalakkersuisoq Aqqalu Jerimiassenip ataatsimeersuarneq ammarpaa.

Tamatuma saniatigut Atlantikup avannaani isumaliuteqartartunut oktober 2018-imi katersuutsisooqarnissaa pilersaarutaavoq. Taakku suliassaraat Nunani Avannarlerni suleqatigiinnerup nukittunerunissaa pillugu politikikkut attaviitsumik kaammattuuteqassapput. Umiarsuarnik takornariaatit takornariaqarnermut tunngasunik ukioq kingulleq kaammattuut saqqummerpoq aamma NORAp nittartagaani www.nora.fo-imi qanittukut nutarterneqartumi takuneqarsinnaalluni.

Atlantikup avannaani ineriartortitsinissamut periusissiaq (NAUST)

Islandip EK-R-imi 2014-imi siulittaasuutitaqarnerata nalaani Atlantikup avannaani ineriartortitsinissamut periusissiaq (NAUST) pilersitsiniartoqarneratigut suliarineqarpoq

Savalimmiunut, Islandimut, Kalaallit Nunaannut Norgellu sineriaanut tunngatitaaq, tamanna pivooq OECD Territorial Review of the NORA Regionimit inassuteqaatit tunngavigalugit.

NAUST-imik pilersitsinermi siunertaavoq nunarsuup immikkoortortaani ineriartornikkut pitsaaneruseqarpoq pilersitsisarnissaq, maanna sakkussat suleqatigiinnissamullu pilersaarutit pioreersut atornerisigut. Tamanna ilaatigut pisinnaavoq aalajangersimasunik pingaarnertut anguniakkanut aammalu tulluutillugit salliutitanut suleqatigiissutigalugu pilersinniakkanut suliniutinullu nutaanut isummersuinikkut.

Nunani avannarlerni killerni amerlasuunik ataatsimoorluni unammilligassanik naammattuugassaqarpoq. Attuumassuteqarnera nakussassarniarlugu, NAUST-ip immikkut isiginiassavai unammilligassat periarfissallu Nunat Avannarliit Killiit ilisarnaataannut tunngassuteqartut – nunarsuup ilaani siamasissorujussuarmi inissisimaneq, ikittuinnarnik siamarsimasunillu inulimmi, sineriamiuninik inulimmi aammalu alutornartorsuarnik pinngortitaqartumi.

Nunarsuup immikkoortortaaniittunut inuiaqatigiinnut mikisunut aningaasarsiorfissanik susasaqarfiit pilersitsisinnaasut suussusersinissaat anguniagaavoq. Suleqatigiinnermut ministerit aammalu nunani pineqartuni ministerit periusissiap suliarineqarneranut aningaasaliissuteqarput. Allattoqarfikkut ingerlataqarneq NORAmiippoq tassanilu pilersaarut pillugu nunani avannarlerni aqutsisoqatigiinnik pilersitsisoqarsimalluni.

NAUIST-imi periusissiaq pissutigalugu Nunat Avannarliit tamaani ilaani NP piujuartitsinermik tunngaveqartumik 2030-mut anguniagaanik sulineq qanoq erseqqissarneqassanersoq.

Periusissiaq maannakkut naammassivoq NSK-imullu tunniunneqarluni. NAUST-ip imaa ilaatigut islandip 2019-imi siullittaasuuneratigut tapersorsorneqarsinnaassaaq.

Nunat Avannarliit Killerni Aningaasaateqarfik

Nunat Avannarliit Killerni Aningaasaateqarfiup siunertaraa Nunat Avannarliit Killerni tamatigoortumik unammillersinnaasumillu inuussutissarsiuqarnerup ineriartortinnissaata siuarsarnissaa, suliffeqarfinnut mikisunut akunnattumillu angissusilinnut aningaasanik attartortitsinikkut. Aningaasaateqarfiup immikkut sammiffigaa Nunat Avannarliit Killiit, pingaarnertut Savalimmiut Kalaallit Nunaallu. Taarsigassiineq pingaarnertut aningaaserivinnit aningaasaliissutinut tapertatut tunniunneqartarput, pineqartumilu uani aningaaseriviit erniarititaannut appasinneruseqarfiit erniaqartillugit.

Kalaallit Nunaanni Greenland Holdingip (Greenland Business ilanngullu) ataani immikkoortortami pisortat inuussutissarsiornermik siuarsaanikkut aaqqissuussinerat katersorneqarsimapput, tassani inuussutissarsiornermik siuarsaalluni aaqqissuussinerit assigiinngitsut ataqatigiissarneqarlutik. Nunat avannarliit killiit aningaasaateqarfiat Greenland Holdingimik qanittumik suleqateqarpoq.

Nunat Avannarliit Killiit Aningaasaateqarfiata aningaasalersuineri allanut naleqqiullugu annertunngikkaluortoq, aningaasaateqarfik ilaatigut aningaaserivinnit annerunerungaartumik aningaasaleerusuttarpoq suliniutinut annasaqarfiusinnaasutut nalilerneqartartunut. Nunat Avannarliit Killiit Aningaasaateqarfiat annertuneruseqarfiat Kalaallit Nunaanni aningaasaliisartut assiginagit sammineruaa suliffeqarfiit aalajangersimasumik sanaartukkanut aningaasaliiffigineqarnissaminnik pisariaqartitsisut.

Kalaallit Nunaanni Nunat Avannarliit Killiit Aningaasaateqarfiata taarsigassarsisitsineri annertuut hoteliniillutillu takornariaqarnermik suliffeqarfinniipput. Taarsigassarsiat allat anneruseqarfiit sanasutut suliffeqarfinniipput.

Nunat Avannarliit Killiit Aningaasaateqarfiat 1988-imili 440 mio. koruunit missaannut taarsigassarsisitsimavoq. Aningaasaateqarfiup 2017-ip naanerani taarsigassarsisitsinera tamarmiusoq katillugit 95 mio. koruunit missaanniippoq. Aningaasaateqarfik 2017-imi 122 mio. koruunit missaannik nammineq aningaasaateqarpoq.

2017-imi Nunat Avannarliit Killiit Aningaasaateqarfiat katillugit 16 mio. koruunik taarsigassarsisitsivoq kalaallit nunaanni pilersaarutitut pingasunut 1) Nuka Hostel 9 mio., 2) Hotel Qaqortoq 4,5 mio aamma 3) Arne Niemann (angallat ilaasortaat) 2,5 mio.

NORDREGIO

Nordregio 10,8 mio. koruunit missaannik missingersuuteqarpoq taakkulu saniatigut EU-mi pilersaarutitut aningaasanik arlalinnik qinnuteqartarluni.

Nordregio tassaavoq EK-R-ip ataani suleqatigiiffinnut pingasunut aqutsivik uku isiginiarlugit 1) Piujuartitsinermik tunngaveqartumik immikkoortumi ineriartorneq, 2) Nutaaliorneq nunarsuullu immikkoortui eqaatsut aamma 3) Piujuartitsinermik tunngaveqartut illoqarfiit illoqarfinnullu ineriartortitsineq.

Nordregio tassaavoq nunarsuup immikkoortuani nunani avannarlerni ilisimatusarfinni siuttusoq, nunarsuup immikkoortuani naalakkersuinikkut ingerlatsiviusumi ilisimatusarnermik ingerlataqartoq, nunani tamalaani, nunami nunap immikkoortuani/sumiiffimmi aalajangiisartunut ilisimasatigut tunngavinnik inerisaalluni.

Nalunaarusiap uteqattaartup State of The Nordic Regionip suliarinerata saniatigut Nordregio nunani avannarlerni suleqatigiinnermik ingerlatsinermut ikiuutissaaq, nunani avannarlerni inuuniarnikkut, aningaasarsioinnikkut avatangiisitigullu nappanneqarsinnaasumik ineriartornermik inerisaaneq aqutsinerlu isiginiarlugit.

Ilisimatusarnikkut Nordregio Nunani Avannarlerni piujuartitsinermik tunngaveqartumik siuariartornermut nunarsuup immikkoortuata unammillersinnaaneruneranut nutaaliornanullu ikiuutissalluni.

8. Aatsitassanut, Suliffeqarnermut Nunamullu Namminermut Naalackersuisoqarfimmiit ilanngussat

8.1 Nunarsuup immikkoortuani politikki pillugu atorfilittat komiteat

Nunarsuup immikkoortuata ineriartornissanut suleqatigiinnermi suliassat nutaat aamma 2017-2020-imut pilersaarut akuerineqarsimapput. Sammisarqarfiit pingasut uku iluanni aallartissimapput:

1. Piujuartitsinermik tunngaveqartumik immikkoortumi ineriartorneq
2. Nutaaliorneq aamma nunarsuup immikkoortuani unamminartunut tamanut akiuussin-naasoq
3. Piujuartitsinermik tunngaveqartut illoqarfiit illoqarfinnillu ineriartortitsineq

Sulineq immikkoortunut pineqartunut atasuni sammisarqarfiit pingasut aqputigalugit ingerlanneqarpoq. Suleqatigiit nunanit nunanilu tallimani nunarsuup immikkoortuani tallimani kiisalu Kalaallit Nunaannit, Savalimmiunit aamma Ålandimit kiisalu killeqarfiit pillugit komiteenit aamma NORA-mit sinniisoqarput. Nordregio suleqatigiinnut allattoqarfiuvoq.

Kalaallit Nunaata tungaaniit ilaatigut Aatsitassanut, Suliffeqarnermut Nunamullu Namminermut Naalackersuisoqarfimmi Nuna tamakkerlugu pilersaaruserfik suleqatigiissitani sinniisuvuq.

Nunarsuup immikkoortuani ingerlataqarfik 2016-ip ingerlanerani nunarsuup immikkoortuani ineriartorneq pillugu 2013-2016-imi suleqatigiinnermi suliassani pilersaarutininik naammassisaqarsimavoq. Suliassap ataani suleqatigiissitat taakku sisamat suliatic naammassisimavaat, suliassarqarfiit taakku sisamat iluani nalunaarusiat arlallit saqqummersinneqarsimallutik.

Tamat oqartussaaqataanerannut atugarissaarnermullu suleqatigiissitap peqataalluni saku Nordmap inerisarsimavaa, assersuutigalugu immikkoortuni siamasissumik inoqarfiusuni ineriartornermut inuttut nutaaliornerit qanoq iluaqutaasinnaaneri, kiisalu nunasisut qanoq suliffeqarfinnut akuliussinnaanersut.

Issittumi nunarsuup immikkoortuani piujuartitsinermik tunngaveqartumik ineriartorneq pillugu suleqatigiissitap inuusuttut najugaqaannarnissaannut imaluunniit issittumut uteqqinnissaannut tunngavigisat erseqqissarsimavaat. Suleqatigiissitap takornariaqarnerup inuussutissarsiutillu allat qanoq aningaasarsiornikkut siuariartornermut peqataasinnaaneri takutissimavaa, aamma issittumilu nunaqqatigiinni aqqaneq marlunni misissuinerit aallaavigalugit nunarsuup immikkoortuani ineriartornissaq pillugu kaammattuuteqarsimalluni.

Piujuartitsinermik tunngaveqarluni siuariartornermut, nutaaliornermut suliqaarsinnaanermullu suleqatigiissitap suliffissuit ingerlaqatigiinneranni uumassusilinnik annertusaarinnermi misissueqqissaarsimavoq, nunarsuup immikkoortuani piujuartitsineq tunngavigalugu allangornermut tunngavigisanik misissueqqissaarsimavoq kiisalu Nunani Avannarlerni ingerlatitseqqittarneq pillugu annertuumik ingerlaartitsinerit naammassisimallugit.

Illoqarfinni piujuartitsinermik tunngaveqarluni suleqatigiissitap ingerlataqarfinni allaffissornikkullu killeqarfiit aporfiginagit aqutsilluarsinnaanermut periutsit saqqummiussimavai, aamma GIS iluaqutigalugu pilersaaruserinnermi sakkunik nutaanik misissueqqissaarlunilu inerisaasimavoq. Aammattaaq taaguut piujuartitsinermik tunngaveqartumik inooqatigiinneq ineriartortillugu sulisoqarsimavoq, kiisalu nunani avannarlerni illoqarfiit akornanni oqaloqatigiinnerup annertunerulersinnissaannut peqataasimalluni.

2017-imi suleqatigiiffigineqartuni sammisaqarfinnut nutaanut pingasunut sulinissamut pilersaarusiorqarpoq kiisalu suleqatigiiffigineqartut iluanni ingerlatat naammassineqarlutik. Maj 2018-ip aallartinnerani Kalaallit Nunaat ilaatigut Savalimmiuni isumasioqatigiinnermi peqataavoq. Isumasioqatigiinnerit, paasisassarsiorluni angalanerit piginnaanngorsaanerillu allat naammassineqarsimallutik. Nunani assigiinningsuni suleriaatsit pisariaqartitsinerillu ingerlanneqartut qulaajaaffigineri aamma aallartinneqarput.

Suleqatigiiffigineqartuni 2017 - 2020-imi nutaani sammisat kalaallit nunaannut tunngatillugit attuumassuteqarput, assersuutigalugu nunaqarfigisatsinni piujuartitsineq tunngavigalugu ineriartorneq aamma nuna tamakkerlugu nunap immikkoortuini siuartornissamut periarfissat nukittorsarneri pineqartillugit. Assersuutigalugu mittarfiit nutaat attaveqaatitigut pilersaarutitut anginerusunut atatillugu piujuartitsinermik tunngaveqartumik ineriartortitsineq iginiarlugu Ullut pilersaarusiorfiit 2018-imi naammasseqqammertumi aamma kommunit tamarmik tallimat peqataaffigisaat nunap immikkoortuani illoqarfimmik nunaqarfimmilu ineriartorneq pillugu oqallinnermik pilersitsivoq, nunani avannarlernut atatillugu ingerlateqqinneqarsinnaasoq oqallisineqarsinnaasorlu. Atortorissaarutit digitalinngorsaanermilu periarfissarpasuit tamassa tamakkiisumik ullumikkut iluaqutiginnaagutsigit nunap immikkoortuani pilersaarusiornerup ineriartornerullu iluani nunani avannarlerni suleqatigiinneq isumassarsiffissatut, attaveqaatitut ineriartornermilu pilersaarutit aningaasalersornissaannut pissarsiffiusinnaavoq.

8.2 Piujuartitsinermik tunngaveqartumik ineriartornermut Nunani Avannarlerni Ministerit siunnersuisoqatigiivisa suleqatigiissitaat

Suleqatigiissitaq taanna suleqatigiinnermut ministerinit pilersinneqarsimavoq, Namminersorlutillu Oqartussat Aatsitassanut, Suliffeqarnermut Nunamullu Namminermut Naalakkersuisoqarfimmi Nuna tamakkerlugu pilersaarusiorfimmit sinniisoqarlutik. Suleqatigiissitaq marts 2016-imi piujuartitsinermik tunngaveqartumik ineriartornermut NP 2030-imut anguniagaat nutaat nunat avannarliit ataatsimoorlutik malitseqartitsinissaannut siunnersuisoqqullugit suliasinneqarput. Suliniut taaguuteqarpoq: Nunarsuarmi inuiaqatigiinni unamminartunut nunani avannarlerni aaqqiinerit.

Suliniutissatut siunnersuut "Generation 2030" - Nordisk program för genomförandet av Agenda 2030 och den nordiska hållbarhetsstrategin "Ett gott liv i hållbart Norden" gives, tassani piffissmi 2017 - 2020-imi Nunani Avannarlerni Anguniakkap 2030-ip piviusunnngortinnissaanut nunani avannarlerni nunat qanoq suleqatigiissinnaaneranni siunnersuuteqassalluni. Suliniutissatut siunnersuut Nunani Avannarlerni piujuartitsinermik tunngaveqartumik sulinerup annertuumik qulaajarneqarnera tunngavigalugu pilersinneqarpoq, Gaia Consulting Ltd och Stockholm Environment Institute-imit 2016-imi naammassineqartoq aamma nalunaarusiami Sustainable Development Action - The Nordic Way-imi katersorneqartoq. Upernaaq 2017-imi Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivisa ataanni ministerit siunnersuisoqatigiivini atorfilittallu ataatsimiititaliaanni tamani kiisalu Nunani Avannarlerni innuttaasuni ingerlataqartuni tusarniaanerit ingerlanneqarput.

Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivi suliniutini sinaakkusiussat iluanni Agenda 2030 tamaat ataatsimut suliarissavaat, piffissamulli 2017 - 2020-imut suliniummi siunnersuutigineqarluni nunarsuarmiut anguniagaasa ilaat "Akisussaassuseqartumik atuineq tunisassiornerlu" (anguniagaq 12) nunarsuarmiut anguniagaat ataatsit aallunneqassasoq, Nunani Avannarlerni immikkut alaatsinaanneqassasoq. Tamatuma saniatigut nunani avannarlerni inuusuttut sulineri qanoq ilanngunneqarsinnaanersut peqataatinneqarsinnaanersullu immikkut isiginiarneqassaaq, tamannalu suliniutip taaguutaanut naapertuulluni: "Generations 2030".

8.3 NP-imi 17 nunarsuarmiut ineriartornermi anguniagaat

NP ataatsimeersuarneranni ulloq 25. september 2015-imi piujuartitsinermik tunngaveqartumik ineriartornermut nunarsuarmiu anguniagaat 17-it nutaat akuerineqarput - Sustainable Development Goals - SGD-mik taaneqartut. Ineriartornermut anguniakkat 17-it taakku nunarsuarmut tamarmut tunngasuupput nunanullu tamanut atuullutik. Naatsorsuutigineqarpoq nunarsuarmiut anguniagaat tunngavigalugit nunat anguniakkatik anguniakkanullu ilaasut oqaasertalersussagaat. FN-ip 2030-mut oqaluuserisaanni anguniakkat pissutsimikkut annertooujussuupput pingaarnernullu tunngasuullutik, kisianni nunarsuarmioqatigiit maannakkut nunarsuarmi oqallisigisassatut inississimasanni suliniutinut pingaarnersiutinernullu erseqqissumik naleraallutik.

Tassani pineqarput naligiissitaaneq, meeqqat pisinnaatitaaffii, kikkut tamarmik ilinniagaqarnissaat, inuiaqatigiit eqqissisimasut aamma inatsisitigut isumannaatsuuneq, imeq, nukik, avatangiisit aamma silap pissusaa, akiitsut ineriartorneri, piujuartitsineq siuariartornerlu ilanngullugu, piujuartitsinermik siunertaqarluni isumalluutinik atorluaaneq, kulturikkut assigiinngisitaartuuneq aamma annertunerusuni iluarsaaqqiinerni inuit ataqatigiissinnaaneri aamma inuussutissarsiutitigut aqqissugaanermi allannguinerit anginerusut – tamarmik Kalaallit Nunaannut attuumassuteqarluinnartut.

Nunani tamalaanit nunallu avannarliit isigineranniit ukiorpassuarni sammivinni pingasuni piujuartitsinermik tunngaveqartumik taaguutit sulissutigineqarsimapput: aningaasarsiornikkut piujuartitsineq, inuuniarnikkut piujuartitsineq avatangiisitigullu piujuartitsineq. Kalaallit Nunaata kingullermik nunat avannarliit periusissiaanni kulturimut tunngasut ilanngutitippai, tamanna pissusissamisoortut sammiviit sisamarigaat tunngavilersuutigalugu. Piujuartitsinissaq tunngavigalugu ineriartortitsineq siunissamut takorluugaqarnermik nassuiarneqarsinnaavoq. Piujuartitsinissamik ineriartortitsineq tassaavoq maanna iliuutsitta kingunerinik akisussaasuuneq, siunissami ungasittumiittunut imaluunniit innunut allanut nunarsuup ilaaniittunut kinguneqartussanut. Tassani pineqarpoq inuiaqatigiit maannakkorpiaq pisariaqartitaannik isiginnittoq, siunissami kinguaassatta pisariaqartitaminnik qulakkeerinninnissaminnut periarfissaannik innarliinngikkaluarluni ineriartornerup qulakkeernissaa.

Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivini nunani avannarliit suleqatigiinneranni piujuartitsinermik ineriartortitsineq sivisuumik qaffasissumik salliutinneqarsimavoq. Nunani avannarlerni atasinnaanermik/ piujuartitsinermik periusissiaq tassungalu atasut atassutaasinnaasut ukiuni arlalinni suleqatigiinnermut naleqqatut atorneqarsimapput.

NP SDG-imi suliniutaannut malitseqartitsinertut aalajangiiffigineqarpoq nunani avannarlerni suleqatigiinnermi piujuartitsinermik tunngaveqartumik ineriartortitsilluni sulineq ineriartortitsinermi anguniakkanut nutaanut 17-inut ataqatigiissinneqassasut, taassumalu ataani nunani avannarlerni takussutissat takussutissanik nutaanik ilaneqassanersut qulaajarneqarluni.

SDG 2030-mi oqaluuserisanik nunami malitseqartitsinermi piviusunnngortitsinermilu Namminersorlutik Oqartussani siullermik pilersitsiniarnerit periusissiallu pioreersut aqqissugaasumik qulaajaanermut tunngasuussapput. Sulineq taanna naatsorsuutigineqarpoq 2018-ip ingerlanerani naammassineqassasoq.

Piujuartitsinermik tunngaveqartumik ineriartortitsineq qulakkeerniarlugu sulineq pissusissamisoortumik nalinginnaasumik periusissiat ineriartortinnerinut ilaavoq immikkullu soqutigisaqartunut suliassatut immikkoortutut isigineqartariaqarnani, piujuartitsinermik tunngaveqartumik politikkikkut anguniakkat aalajangersimasumik suliniutinngortinneqassappata. FN-ip nunarsuarmi ineriartornissamut anguniagaat 17-iusut Namminersorlutik Oqartussat Naalakkersuisoqarfiini ataasiakkaani siunissamut qanittumut aamma siunissamut ungasinnerusumut

suliniutit pilersinniakkallu akornanni annertunerusumik paasiuminartuuneq ataqatigiinnerlu qulakkeerinninnissaannut periarfissiilluarput, taamaalilluni piujuartitsisumik ineriartorneq aallaaviulerluni aamma ingerlataqarfanni periusissiat ilaattut ilaalerlutik.

Pujuartitsinermik tunngaveqartumik ineriartornerup pingaarnertigut qitiusumiit ataqatigiissarneqarnera Kalaallit Nunaanni Aatsitassanut, Suliffeqarnermut Nunamullu Namminermut Naalakkersuisoqarfimmit (Nuna tamakkerlugu pilersaarusiortimmit) isumagineqarpoq.

8.4. Sulineq

Inersimasut Ilinniarnerannut Attaveqaatit (NVL)

Nalilersuisartut assersuutigalugu inersimasunut ilinniarfintut allatut isernissamat imaluunniit sulisinnaasut piukkunnarsarnissaannut atugassatut inersimasut inuussutissarsiornermi misilittagaannik nalilersuinerini erseqqinnerulersitsillutik misissuinerminnilu atortarpaat. Tamanna pisarpoq ilinniarfiit ilai kiisalu Majoriaq suleqatigeqqissaarlugit. Nalilersuisartut attaveqaqatigiiffianni ilaasortat sulinerat, kiisalu Nunani Avannarlerni nalilersuisartut attaveqaqatigiiffiiniq allanik suleqateqarneq Kalaallit Nunaannut annertuumik attuumassuteqarpoq, tassa inuussutissarsiornermi inersimasut sulisut ilinniagaqarsimangitsut amerlammata.

Sulineq pillugu ministerit siunnersuisoqatigiivi (MR-A)

Kalaallit Nunaat Embedsmandskomiteén for Arbejdslivimi peqataavoq matumani anguniarlugu nunat avannarliit isorliunerusortaaniittut kitaaniitullu soqutigisaat pillugit misissuinissamat aningaasaliiffiginissaata salliutinneqarnissaa, aammalu nunani avannarlerni nunanik allanik misilittakkat pillugit parlaateqatigiittarnerup nukittorsarnissaanik siunertaqartumik.

Kalaallit Nunaata ineriartornera pillugu annertuumik Nunani Avannarlerni soqutiginnittoqarpoq ingammillu immikkut sammineqarluni Kalaallit Nunaata aatsitassarsiulernissaa, aammalu tamatumunnga atatillugu sulisussanik atuinissaa pillugu aammalu ilaatigut inuusuttunik suliffeqanngitsunik piginnaaninngorsaaneq pillugu suliniutinut atatillugu. Kalaallit soqutigisaannik takusassiiniarluni ingerlaavartumik sulineq nunanut avannarlernut tunngatillugu nunani avannarlernut tunngatillugu taamaattumik angusaqarfiusimavoq, aammalu Kalaallit Nunaannut tunngatillugu paatsuuinerit aaqqiiffiginissaannut iluaqutaasarluni.

Kalaallit Nunaat aamma suliffimmi avatangiisit pillugit ataatsimiititaliami peqataavoq aamma suliffeqarfiit pillugit ataatsimiititaliami aamma sulinermi pisinnaatitaaffiit pillugit ataatsimiititaliami sulineq pillugu ingerlaavartumik ilisimatinneqartarluni. Kalaallit Nunaat aamma akuulersitsineq pillugu atorfilittat komitéanni peqataavoq (EK-I).

Sulineq pillugu atorfillit ataatsimiititaliaat (EK-A)

- 1) Sulineq pillugu atorfillit ataatsimiititaliaanni piffissami 2018-2021-imi sammisat uku aallaavigalugit sulisoqarpoq: Sulisinnaasuni piukkunnaateqartuni pigineqartut ujartorneqartullu akornanni naapertuuttoqarneranik isiginninneq kiisalu atugarliortut pingaartumik akornanni sulinermi peqataasut amerlineqarnissaat.
- 2) Arnanut angutinullu suliffeqarfanni avatangiiseqarluarneq pitsaanerulersillugu ilaatigut sulinermut tunngasut nappaatit ajoqusernarerillu pitsaaliernerisigut kiisalu suliffinni pissutit akuerineqarsinnaangitsut atorunnaarsillugit.
- 3) Sulinermit inuussutissarsiuuteqartunik illersugaanerisa periarsinnaanerisalu akornanni pitsaasumik oqimaaqatigiinneq qulakkeerniarlugu kiisalu nunani avannarlerni pingasoqiusamik tunngaveqartumik sulineq pillugu politikkip isumagineqarnera.

- 4) Nunani avannarlerni suliffeqarfinni akuliussinnaaneq, assigiimmik periarfissaqarneq nutarsinnaanerlu pitsaanerulersillugit.

Suliffimmi avatangiisit pillugit ataatsimiititaliaq

Nunani Avannarlerni Suliffimmi Avatangiisit pillugit ataatsimiititaliaq Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivini suliffeqarnermut tunngasuni suleqatigiinnermi suliniutit naammassineqarnissaannik suliassaqqarpoq. Suliffimmi avatangiisit pillugit ataatsimiititaliaq nunani avannarlerni suliniutinut aningaasanik aningaasaliisarpoq.

Nunami suliffimmi avatangiisinut tunngasut tiguneqarnissaannut sulineq pissutigalugu tulluurtut nalilerneqarsimavoq Inuussutissarsiornermut, Suliffeqarnermut, Niuernermit Nukissiornermullu Naalakkersuisoqarfik siumut sammisumik Suliffinni avatangiisit pillugit ataatsimiititaliamik peqataasassaaq. Nunami suliffimmi avatangiisinut tunngasut tiguneqarpata tulluassaaq aamma siumut sammisumik sulinermit tassani kalaallit nunaanni suliffinnik nakkutilliisut ilanngutinneqarpata.

Suliffeqarneq pillugu ataatsimiititaliaq

Ataatsimiititaliap sulisoqarnermi politikkip, nalinginnaasumik suliffeqarnermi politikkip kiisalu suliffeqarnikkut ilisimatusarnerup iluani nunat avannarliit suleqatigiinnerat pitsaanerulersillugulu inerisassavaa.

Kalaallit Nunaanni maannakkut ataatsimiititaliap sulinerani ilaanngilaq, kisiannili suliart killiffillu il.il. pillugit ingerlaavartumik ilisimatinneqartarluni.

Ataatsimiititaliami siumut sammisumik oqallisigineqartussat sammisat ilia tassaapput avitseqateqarluni aningaasaqarneq minnerunngitsumillu siunissami sulineq. Sammisaaq kingullertut taaneqartoq (future of work) aamma 2019-imi ILO ukiunik 100-nngortorsiornerani isiginiarneqartuni pingaaruteqassaaq. Ilaatigut Sverigep aamma Finlandip eqqaasimavaat nunani taakkunani siulittaasuunissami suliassat immikkoortumik taassuminnga isiginnikkumaartut.

Sulinermit inatsisit pillugit ataatsimiititaliaq

Ataatsimiititaliap ilaatigut sulinermit inatsisinut tunngasuni Nunat Avannarliit iluanni paasissutissanik misilittakkanillu paarlaateqateqassaaq. Tamatuma saniatigut sulinermit inatsisinut tunngassuteqartunik suliniutinik aallartitsisoqassaaq, ingerlaavartumillu suliniutit ingerlasut pillugit nalilersuisoqarlunilu malinnaasoqassalluni.

Kalaallit Nunaanni maannakkut ataatsimiititaliap sulinerani ilaanngilaq, kisiannili suliart killiffillu il.il. pillugit ingerlaavartumik ilisimatinneqartarluni.

Taakku saniatigut nunat avannarliit-baltiskiusut EU-mi paasissutissiisartuini suliffeqarnermut tunngasutigut sulineq ingerlanneqarpoq, suliffeqarnermi politikkip, sulinermit attuumassuteqartut inatsisit aamma suliffigissaarnerup iluani EU-p sulinerani annerusumik isiginninniartuq.

Ilanngussaq 1. Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivini 10-ni Naalakkersuisut akisussaaffiisa agguarnerinut naleqqiullugu akisussaaffiit agguarneri.

Naalakkersuisoqarfik	Naalakkersuisoq	Ministerit Siunnersuisoqatigiivi
Naalakkersuisut Siulittaasuata Naalakkersuisoqarfia Pinnngortitamut Avatangiisinullu Naalakkersuisoqarfik	Naalakkersuisut siulittaasuata, Kim Kielsen	Nunani avannarlerni statsministerit ataatsimiittarneri aamma Nunani avannarlerni Siunnersuisoqatigiit. ² Avatangiisit silallu pissusaa pillugit Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivi (MR-MK).
Aatsitassanut, Suliffeqarnermut, Nunamut Namminerlu Nunallu Avannarliit Suleqatigiinnerinut Naalakkersuisoqarfik	Aatsitassanut, Suliffeqarnermut, Nunamut Namminerlu Nunallu Avannarliit Suleqatigiinnerinut Naalakkersuisoq Vittus Qujaukitsoq Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivini Kalaallit Nunaat pillugu suleqatigiinnermi ministeri	Nunani avannarlerni Ministerit siunnersuisoqatigiivi. Suleqatigiinnermut ministerit (MR-SAM) Sulineq pillugu Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivi (MR-A). Piujuartitsinermik tunngaveqartumik ineriartornermut Nunani Avannarlerni ministerit siunnersuisoqatigiivi (MR-VÆKST). Nunarsuup immikkoortuani politikkimut tunngasut. ³
Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoqarfik	Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoq Pele Broberg	Aningaasaqarnermut Aningaasatigullu politikkimut Nunani Avannarlerni ministerit siunnersuisoqatigiivi (MR-FINANS).
Peqqissutsimut Ilisimatusarnermullu Naalakkersuisoqarfik	Peqqissutsimut Ilisimatusarnermullu Naalakkersuisoq Doris J. Jakobsen	Isumaginninnermut Peqqissutsimut politikkimut Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivi (MR-S) ⁴

² Naalakkersuisunut ilaasortat tamarmik Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivini oqaaseqarsinnaatitaapput.

³ MR-VÆKST Inuussutissarsiornermut, Nukissiornermut Nunallu immikkoortuini politikkimut nunani avannarlerni ministerinit aqunneqarpoq.

⁴ MR-S nunani avannarlerni isumaginninnermut peqqissutsimullu ministerinit aqunneqarpoq.

		<p>Naligiissitaanermut Nunani Avannarlerni Ministerit siunnersuisoqatigiivi (MR-JäM)</p> <p>Digitalinngorsaanermut Nunani Avannarlerni Ministerit siunnersuisoqatigiivi 2017 - 2020 (MR-DIGITAL).</p> <p>Ilisimatusarnermut tunngatillugu Ilinniartitaanermut Ilisimatusarnermullu Nunani Avannarlerni Ministerit siunnersuisoqatigiivi (MR-U)⁵</p>
Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakkersuisoqarfik	Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakkersuisoq Erik Jensen	Aalisarnermut, Aalisakkanik tukertitsiveqarnermut, Nunalerinermut, Inuussutissanut Orpippassualerinermullu Nunani Avannarlerni Ministerråd-i – MR-FJLS
Isumaginninnermut Inatsisinillu Atuutsitsinermit Naalakkersuisoqarfik	Isumaginninnermut Inatsisinillu Atuutsitsinermit Naalakkersuisoq Anthon Frederiksen	<p>Isumaginninnermut Peqqissutsimut politikkimut Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivi (MR-S)</p> <p>Inatsisitigut suleqatigiinnermut Nunani Avannarlerni Ministerit siunnersuisoqatigiivi (MR-LAG).</p>
Inuussutissarsiornermut Suliffeqarnermullu Naalakkersuisoqarfik	Inuussutissarsiornermut Suliffeqarnermullu Naalakkersuisoq Aqqalu Jerimiassen	Piujuartitsinermik tunngaveqartumik ineriartornermut Nunani Avannarlerni ministerit siunnersuisoqatigiivi (MR-VÆKST). Niuernermit tunngasut.
Ilinniartitaanermut, Kultureqarnermut Ilageeqarnermullu Naalakkersuisoqarfik	Ilinniartitaanermut, Kultureqarnermut, Ilageeqarnermut Nunanullu Allanut Naalakkersuisoq	Ilinniartitaanermut Nunani Avannarlerni Ministerit siunnersuisoqatigiivi (MR-U). Ilinniartitaanermut tunngasut

⁵ MR-U nunani avannarlerni ilinniartitaanermut ilisimatusarnermullu ministerinit aqunneqarpoq.

Nunanut allanut Naalakkersuisoqarfik	Vivian Motzfeldt	Kultureqarnermut Nunani Avannarlerni Ministerit siunnersuisoqatigiivi (MR-K).
Ineqarnermut Attaveqarnermullu Naalakkersuisoqarfik	Ineqarnermut Attaveqarnermullu Naalakkersuisoq Simon Simonsen	

Ilanngussaq 2. Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivini 11-ni Naalakkersuisut akisussaaffiisa agguarnerinut naleqqiullugu akisussaaffiit agguarneri, Inatsisartunut qinersineq 24. april 2018 sioqqullugu.

Naalakkersuisut Siulittaasut & Avatangiisinut Pinnngortitamullu Naalakkersuisoq	Kim Kielsen	Nunani avannarlerni statsministerit ataatsimiittarneri aamma Nunani avannarlerni Siunnersuisoqatigiit. ⁶ Avatangiisinut Nunat Avannarliit Min- isteriisa Siunnersuisoqatigiivi
Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Naalakkersuisoq	Aqqaluaq B. Egede	Aningaasaqarnermut Nunani avannarlerni Ministerit siunnersuisoqatigiivi. (MR- Finans) kiisalu MR-NER-ip ataani Pilersaaruseriorneq aamma MR-SAM-ip ataani Piujuartitsinerimik tunngaveqarluni ineriartorneq.
Peqqissutsimut Nunanilu avannarlerni suleqatigiinnermut Naalakkersuisoq	Agathe Fontain	Nunani avannarlerni Ministerit siunnersuisoqatigiivi. Suleqatigiinnermut ministerit (MR-SAM). Isumaginninnermut Peqqissutsimullu Nunani avannarlerni Ministerit siunnersuisoqatigiit (MR-S). <u>Peqqissutsimut</u> ⁷ tunngasut.
Aalisarnermut piniarnermullu Naalakkersuisoq	Karl Kristian Kruse	Aalisarnermut, nunalerinnermut, orpippassualerinnermut inuussutissalerinnermullu Nunani avannarlerni Ministerit siunnersuisoqatigiivi. (MR- FJSL).aalisarnermut, orpippassualerinnermut inuussutissalerinnermullu tunngasut.
Inuussutissarsiornermut, suliffeqarnermut, niuernermet nukissiornermullu	Hans Enoksen	Inuussutissanut, Nukissiornermut Nunarsuullu immikkoortuanut Nunani avannarlerni Ministerit siunnersuisoqatigiivi. (MR-NER)

⁶ Naalakkersuisunut ilaasortat tamarmik Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivini oqaaseqarsinnaatitaapput.

⁷ Tassani allanngarpoq Naalakkersuisunut ilaasortaq pineqartoq ministerit siunnersuisoqatigiivisa sulineranni akisussaasoq.

Naalakkersuisoq		<u>Inuussutissarsiornermut, Nukissiornermut Nunarsuup immikkoortuani ineriartornermut tunngasut. Suliffeqarnermut Nunani avannarlerni Ministerit siunnersuisoqatigiivi. (MR-A). Nunasineq pillugu ministerit ataatsimiittarnerat.</u>
Isumaginninnermut, ilaqu-tariissutsimut inatsisinillu atuutsitsinermit Naalakkersuisoq	Sara Olsvig	Isumaginninnermut peqqissutsimullu Nunani avannarlerni Ministerit siunnersuisoqatigiivi (MR-S). <u>Isumaginninnermut tunngasuni</u> naligiissitaanermut ministerit siunnersuisoqatigiivi, (MR- Naligiissitaaneq. Inatsisitigut suleqatiginnermut Ministerit siunnersuisoqatigiivi (MR-Lov).
Ilinniartitaanermut, Kultureqarnermut ilisimatusarnermut ilageeqarnermullu Naalakkersuisoq	Doris Jakobsen	Ilinniartitaanermut ilisimatusarnermullu Nunani avannarlerni Ministerit siunnersuisoqatigiivi (MR-U). Kultureqarnermut Nunani avannarlerni Ministerit siunnersuisoqatigiivi (MR-K). Digitalinngortitsinermit ministerit ataatsimiittarneri
Namminiilivinnissamut, nunanut allanut nunalerinermullu Naalakkersuisoq	Suka.K.Frederiksen	Aalisarnermut, nunalerinermut, orpippassualerinermut inuussutissalerinermullu Nunani avannarlerni Ministerit siunnersuisoqatigiivi. (MR-FJSL) Nunalerinermut Orpippassuaqarnermullu tunngasut.
Kommuninut, Nunaqarfinnut Isorliunerusunut Ineqarnermullu Naalakkersuisoq	Erik Jensen	Kommunini apeqqutinut akisussaasunut ministerit nunani avannarlerni ataatsimiittarneri.

Ilanngussaq 3. Kalaallit Nunaanni Nunat Avannarliit Illuanniit (NAPA) nunani avannarlerni pilersaarutinut tapiissutaat pillugit takussutissiaq.

NAPA-miit pilersaarutitut tapiissutit	Ilaatigut: Qitinneq pillugu pilersaarutit Saqqummersitsinerit Isiginnaartitsinerit Tusarnaartitsinerit Isumasiuinerit atuakkannik saqqummersitsinerit filmiliornerit kalattoortartut naapitsinneqarnerat	1,1 mio. kr. miss.
NAPA-mi angalanernut tapiissutit	Ilaatigut: paasisassarsiorluni angalanerit kulturikkut aqqissuussinernut eqqumiitsuliornermilu pilersaarutini peqataaneq pikialaartitsinerni tusarnaartitsinernilu peqataaneq ataatsimeersuarnerni isumasioqatigiinnernilu peqataaneq attaveqaatit ataatsimiinnerini peqataaneq pattagiarnermik pikkorisarnerni noqartilersortartullu katerinnerini peqataaneq	1,9 mio. kr.-it missaat.

Ilanngussaq 4. Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalackersuisoqarfik (Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivianniik kalaallit projektiinut tapiissutit).

Projekti /suliniut	Pilersaarutingineqarsimasut	Tapiissutit DKK
Qeqqata Kommunia sinnerlugu Arctic Circle Business	Kalaallit Nunaanni pissutsit qitiutillugit aalisakkanit qaqortumik nerpilinniit perlukunik iluqaqutissanngortitsinissaq pillugu nunani avannarlerni isumasioqatigiinnermut. Sisimiut september 2018.	350.000DKK.
Nunani avannarlerni Aalisarnermik nakkutilliinermi Attaveqaatinut. 2018. KANUAANA		600.000 DKK

Ilanngussaq 5. Inuussutissarsiornermut Nukissiuuteqarnermullu Naalackersuisoqarfik. NORA-p 2017-imi suliniutinut tapiissutai, suliniutinit taakkunannga arlallit kalaallit toqqaannartumik peqataaffigivaat.

Projekti / Suliniut	Pilersaarutingineqarsimasut	Tapiissutit DKK
Allunaasaq tungujortoq	16-inik ukiulinniit ilinniagaqartitsinikkut imaani imermilu alliertortitsivinnut teknikkerinik ineriartortitsineq.	500.000 DKK
Anorersuarneranik takornariartitsineq	Ukiukkut angalanissamut najoqqutassanik pilersitsinissamut anorersuarneranik takornariarniartunut suleqatigisinnaasanik paasiniaaneq.	50.000 DKK
Eqimattat suleqatigiissitat	Najukkani eqimattanik suleqatigiinnik piujuartitsinermik tunngaveqartumik ineriartortitsinermut ilutsinik ineriartortitsineq.	500.000 DKK
Nunani Avannarlerni Killerni uumasunik paasisimasallit	Nunani Avannarlerni paasisimasalinnut isummersuisinnaasunik nunani avannarlerni killerni uumasut tunngavigalugit aningaasarsiornermik paasisimasaleqatigiinnik ivertitsineq.	300.000 DKK
Nunat avannarliit oqaluttuassartaat	Misigisaqarniutigalugu takornariartarnerup iluani peqataasut aamma ornigassat akornanni ussasaarutaasinnaasunik attaveqaatinik pilersitsineq.	75.000 DKK
Sinerissami piorsarsimassuseq aamma katersugaasiviit	Nunani aalisarnerup oqaluttuarisaanerani misilittakkanik avitseqatigiinneq, kiisalu takutitseqatigiinnermi ingerlatseriaaseq.	200.000 DKK
Hydrogenimik ilinniarnermut attaveqaatit	Nunap ilaani inukinnerusuni hydrogenit naleqartitat pillugit ilisimasanik saqqummiussineq aamma avitseqateqarneq.	475.000 DKK
Angallatinik aamma umiarsuarnik kallerup inneranik atortulersuineq	Kallerup innera tamakkiisumik atorlugu angallatit aningaasarsiutigalugit atorneqartussat sukkassusaannut siuariartuutaasinnaasumik aaqqiissuulluakkamik ilusilersuineq.	435.000 DKK
Filmit suleqatigiissutiginerat	Ilaatigut Kalaallit Nunaanniit filmiortartunut piginnaasalinnut 10-12-nut sullivik.	120.000 DKK
Issittumi imermik pilersuineq	Aaqqiissutinik pioreersunik naliliineq kiisalu allanik aaqqiissutaasinnaasunik ineriartortitsineq.	500.000 DKK
2017-imi tapiissutit katillugit		3.155.000 DKK